

SZAKDOLGOZAT

**MISKOLCI EGYETEM
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR**

Közigazgatási Jogi Tanszék

**A kiskorúak gyámhivatali eljárása a Kazincbarcikai Járási Hivatalban -
Különös tekintettel a védelembe vételi eljárásra**

KÉSZÍTETTE:

Füller-Ujvári Anita Melinda
CIY4B

KONZULENS:

Dr. Ritó Evelin PhD
Jogi szakreferens, egyetemi tanársegéd

**Miskolc
2024**

Kézirat lezárásának dátuma:

THESIS

UNIVERSITY OF MISKOLC
FACULTY OF LAW

Department of Administrative Law

**The guardianship procedure for minors at the Kazincbarcika Public
Prosecutor's Office - with particular regard to the procedure for
receiving protection**

AUTHOR:

Füller-Ujvári Anita Melinda
CIIY4B

CONSULTANT:

Dr. Ritó Evelin PhD
assistant lecturer

**Miskolc
2024**

Manuscript closing date: month, day, year

Tartalom:

1. Bevezetés:.....	5
2. A Gyermekvédelmi szabályozás története.....	6
2.1. A gyermekvédelemről.....	6
3. Az első magyar gyermekvédelmi törvény.....	8
3.1. A törvény három alapvető pontja:.....	8
4. Országos Nép- és Családvédelmi Alap.....	10
5. Jogforrási hierarchia.....	11
6. Gyermekjogi Egyezmény.....	12
6.1. Története:.....	12
6.2. Az egyezmény elfogadása:.....	12
6.3. “3P modellje” a Gyermekjogi Egyezmény alapján a gyermekek jogainak csoportosítása:.....	13
7. Az Alaptörvény viszonya napjainkban a kiskorúak védelmét illetően.....	14
8. A jelenleg hatályos jogszabály az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról.....	15
8.1. A gyermekvédelmi törvény célja és alapelvei.....	15
8.2. A törvény hatálya.....	15
9. Szociális- és Gyámhivatal.....	17
10. Gyermekjóléti alapellátások rendszere.....	18
10.1. Alapellátás.....	18
10.2. Hatóság.....	19
10.3. Hatósági intézkedések (gyermekvédelmi gondoskodás).....	21
11. Védelembe vétel.....	23
11.1. A védelembe vételi eljárás megindítás.....	23
11.2. A tárgyalás.....	25
11.3. A leggyakoribb védelembe vételi okok:.....	26
11.4. Gyermekek védelmének rendszere.....	27
11.5. Kazincbarcikai Járási Hivatal.....	28
11.6. Intézkedések a védelembe vétel során.....	33
11.7. A védelembe vétel felülvizsgálata.....	34
11.8. Egyéni gondozási-nevelési terv.....	34
11.9. A védelembe vétel megszüntetése.....	35

11.10. A tankötelezettség mulasztásával összefüggő rendelkezések a kiskorúak vonatkozásában.....	35
11.11. Védelembe vétel iskoláztatási támogatás szüneteltetése esetén.....	37
11.12. Gyermekjóléti szolgálat feladatai a tankötelezettség teljesítésének előmozdítására..	38
11.13. Az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének felülvizsgálata.....	38
11.14. Az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének felülvizsgálata eredménye.....	38
12. Családi pótlék természetbeni nyújtása.....	40
12.1. Családi pótlék természetbeni nyújtása –eljárási szabályok.....	40
12.2. Családi pótlék felhasználása.....	42
12.3. A családi pótlék természetbeni nyújtásának felülvizsgálata.....	43
13. A megelőző pártfogó felügyelői tevékenység.....	44
13.1. A megelőző pártfogó felügyelői tevékenység célja.....	44
13.2. Pártfogó Felügyelői Szolgálat.....	44
13.3. Pártfogó felügyelői alapelvek:.....	45
13.4. Szervezeti felépítés.....	46
13.5. A megelőző pártfogás elrendelésével kapcsolatos eljárás megindulása.....	46
13.6. Megelőző pártfogás elrendelése.....	46
13.7. Magatartási szabályok a megelőző pártfogás esetén.....	47
13.8. Megelőző pártfogás felülvizsgálata, megszüntetése.....	47
13.9. A megelőző pártfogás megszüntetése.....	48
13.10. Pártfogó felügyelet végrehajtása.....	48
14. Ideiglenes hatályú elhelyezés.....	49
15. Nevelésbe vétel.....	50
15.1. Átmeneti nevelésbe vétel.....	50
15.2. Alapvető eljárási szabályok:.....	51
16. Örökbefogadás.....	52
16.1. Az örökbefogadás típusai:.....	52
17. Illetékesség- és hatáskör.....	54
18. Összegzés, vélemény:.....	55

1. BEVEZETÉS:

Az elmúlt évtizedek változásai megfigyelhetőek a családm modellen: csökken a gyermekek száma, egyre több az egygyermekes család. Egyre kevesebben kötnek házasságot, a nők pedig munkaerő-piaci tekintetben is egyenjogúságot kaptak. Azt, hogy az élet minden területe ilyen mértékben fejlődik, alapvetően a jognak is tekintetbe kell vennie. Azt természetesnek tekintjük, hogy a gyermekvédelem fogalma és felépítése országonként eltérő, amit befolyásol az adott terület gazdasági helyzete, de a társadalmi és ideológiai változások is. Általánosságban előre bocsátható, hogy amikor egy gyermek alapvető szükségleteiről beszélünk, akkor elsősorban az érzelmi biztonság, állandóság, kiegyensúlyozottság és a szeretet jut először eszünkbe. A felsoroltak mindegyike szükséges ahhoz, hogy a gyermek életkorának és értelmi szintjének megfelelő mértékben fejlődjön. A gyermekek védelme nagyon sokszínű fogalom, aminek szabályozása gyakran kerül szakmai viták keresztútjébe. Érzékelhető, hogy a világszervezetek mellett a tagállamok is egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek a családok megerősítésére, a gyermekek érdekeinek védelmére. A magyar szabályozásban ezt a célt alapvetően az 1997. évi XXXI. törvény hivatott szolgálni, amelynek legfontosabb rendeltetése az volt, hogy kialakuljon egy olyan ellátórendszer, amelyben a családokat támogató, illetve szükség esetén a családokat kiegészítő, átmenetileg helyettesítő ellátások egymásra épülnek, és ahol érvényesülnek a hazai és a nemzetközi egyezményekben foglalt értékek és alapelvek is.¹ Mindig is szerettem a gyerekeket. Már kiskoromban is ösztönszerűen védelmeztem a kisebb, törekenyebb, védtelenebb társaimat az óvodában, iskolában egyaránt. Szívesen választottam az óvodában is a kisebb korosztályból párt, ha olyan feladatokra került sor. A későbbiekben is mindig a fiatalok, a felnövekvő generáció aktuális nehézségeinek, problémáinak a megoldása foglalkoztatott, ezért az érettségi évében eldöntöttem, hogy a gyermekekkel, illetve a fiatakorúakkal szeretnék foglalkozni és lehetőleg olyan területen, ahol preventív jellegű munkát is végezhetek. A szakmám a Szociális gyermek –és ifjúságvédelmi ügyintéző lett, amely jó kiindulása pontnak indult. Nagyon testhezálló feladatnak bizonyult a közigazgatásban a gyámügyi osztályon való munka. Időközben férjhez mentem és lett három gyermekem. Így az a kötelességtudat, amit a kiskorúak segítségével, védelmével kapcsolatban éreztem tovább fokozódott, ezért döntöttem az egyetemi tanulmányok elkezdése mellett. Így az előbbiek ismeretében nem is volt kérdés számomra, hogy a diplomamunkámat is az érdeklődési körömhöz igazodóan, továbbá a szakmámnak és munkámnak megfelelően fogom kialakítani.

¹ Herczog Mária: *Gyermekevédelmi kézikönyv*, KJK – Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft, Budapest, 2001. 25. oldal

2. A GYERMEKVÉDELMI SZABÁLYOZÁS TÖRTÉNETE

A gyermekvédelem egyidős az emberiséggel. Azok mindig is az adott időszakban a gyermekek legfontosabb érdekeit szolgálták. Azt azonban, hogy mik is lehettek pontosan ezek az érdekek, természetesen a korabeli gazdasági, társadalmi, ideológiai összefüggések és nem utolsósorban a tudományok kimunkáltsági szintje határozták meg.²

A gyermek családban való nevelkedése, gondozása, védelmezése a legfontosabb egy kiskorú életében. De a családi nevelés fontosságának hangsúlyozása mellett fontos az is, hogy ha a család nem biztosítja bármely okból kifolyólag a gyermek gondozásának, nevelésének, feltételeit vagy, ha maga a családi környezet súlyos ártalmára lehet a gyermeknek, akkor az államnak joga és kötelessége, hogy oltalmába, illetve védelmébe vonja, továbbá ha más megoldás nincs, akkor nevelőotthonba helyezze el a gyermeket.³

A gyermekvédelem másik alapvető meghatározója a felnővekvő nemzedék szükségleteinek köre. A fejletlenebb országok csak olyan alapszükségletekre koncentrálnak, mint például az egészségügyi ellátás és a biológiai igények. Azon országok viszont, ahol jobb gazdasági feltételekkel rendelkeznek, illetve a civilizáltság szempontjából magasabb szinten álló népek hazájában pedig már körvonalazódnak egyéb speciális szükségletek és az azok kielégítésére való törekvés is. Például kialakulnak a mentálhigiénés szolgálatok, továbbá a nevelési-oktatási tanácsadás különböző formái is. Más szempontból ez úgy is értelmezhető, hogy az általános, minden gyermeket érintő védelmi rendszeren túl kialakul és differenciálódik a speciális gyermekvédelmi rendszer hálózata is.⁴

2.1. A gyermekvédelemről

Hazánkban a gyermeklétszám folyamatosan csökken. Például 1975-ben 187,5 ezer gyermek született, de néhány évtizeddel később 1999-ben csak 94 ezer élve születést jegyeztek le. A veszélyeztetett gyermekek száma, ugyan a 90-es években valamelyest csökken, de így is az ezredfordulót követően, 2001-ben meghaladta a 249 ezret a 107.437 családból. Ennek okai 66,5 %-ban anyagi, 10,7 -ban alkoholizmus, 11 % pedig lakáskörülmény miatt.⁵

A gyermekvédelem visszanyúlik az ókorban ahol főképp az egyházi körök gondoskodtak a veszélyeztetett gyermekekről. A kereszténység megjelenésével a szerzetesek feladatává vált az

² Volentics A.: *Gyermekevédelem, és Reszocializáció* Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. 1996, 7. oldal

³ Hanák Katalin – *Társadalom és gyermekevédelem* Budapest, Akadémiai kiadó 1978, 11. oldal

⁴ Volentics A.: *Gyermekevédelem, és Reszocializáció* Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. 1996, 7. oldal

⁵ Dr. Teleki Béla – *Szociális Esetek kezelése* Korda Kiadó, Kecskemét, 2003. 49. oldal

árvaházak vezetése. Modern értelemben vett gyermekvédelemről a 1800-as évek végétől beszélünk.⁶

Fontos megemlítenünk azt is, hogy háromfajta sérülés lehetősége minden gyermek fejlődését fenyegeti: a biológiai-fiziológiai, a szociális és a pszichés sérülés. Ezek gyakran kapcsolódnak egymáshoz, vagy összefüggnek egymással. Az egészséges család nagyrészt védeltséget ad az ártalmakkal szemben, de a társadalom intézményeivel és juttatásaival igyekszik a jól működő családok hatékony neveléséhez hozzájárulni.⁷

A továbbiakban az első magyar gyermekvédelmi törvény szabályozásait fogom bemutatni, illetve a XX. század közepén létrejövő családvédelmi alap létrejöttébe nyerhetünk rövid betekintést.

⁶ Dr. Teleki Béla: *Szociális Esetek kezelése*, Korda Kiadó Kecskemét, 2003. 49. oldal

⁷ Gáti Ferenc: *Gyermekevédelem az iskolában*, Tankönyvkiadó, Budapest 1982, 7. oldal

3. AZ ELSŐ MAGYAR GYERMEKVÉDELMI TÖRVÉNY

Magyarországon az első gyermekvédelmi törvényt előterjesztésében tárgyalta az Országgyűlés 1901. március 12-én. Ez volt az 1901. évi VIII. törvénycikk az állami gyermekmenhelyekről. Hajdu József a törvény állami feladataként határozta meg a hatóságilag elhagyottnak tekintett hét éven aluli gyermekek védelmét. Magyarországon eddig nem volt kiépített állami gyermekvédelmi intézményrendszer. Mindössze négy év statisztikai adatai alapján, 1881 és 1885 között évente átlagosan 1100 magyar gyermeket neveltek a bécsi lelencházban és ez a magyar államnak évente csaknem 33.000 forintjába került. Viszont ezek a gyermekek miután német nyelvű nevelést kaptak el is vesztek a magyar nemzet számára.⁸

Gyakorlat volt a Felvidéken az is, hogy a tót anyanyelvű árvákat Csehországba, azon belül is Prágába vitték és lelenc menhelyeken helyezték el őket. Az 1886 évi XXII-es törvénycikk az árvák, és törvénytelen gyermekekről történő gondoskodását a községek feladatává tette, de sok szegény település ezt a feladatát képtelen volt ellátni. Többek között a feladatelosztás miatt a gyermekvédelmi törvény megalkotásának mielőbbi szükségességét indokolta. Az országban két egyesületi alapon működő gyermekmenhely volt: az „Első budapesti gyermekmenhely” és a „Fehérkereszt országos lelencház-egyesület” Ez a két társadalmi szervezet mindössze az országban élő ellátásra szoruló gyermekek egyhatodának az ellátását volt képes biztosítani.⁹

3.1. A törvény három alapvető pontja:

1. Határozat alapján kerül sor gyermekek menhelyi elhelyezésére. De a határozat meghozatala előtt nyomozást kellett végezni, kivizsgálva a körülményeket, különösen az anya és annak családja vagyoni helyzetét kellett feltárni. Talált gyermek esetén meg kellett kísérelni a szülőanya megkeresését is.
2. Az intézetbe felvett gyermekek, csak ideiglenesen kerültek intézeti elhelyezésre és a lehetőség szerint a lehető legrövidebb időn belül nevelőanyának, (régén ezt tápanyának nevezték) helyeztek el. A törvény már ebben az időben is támogatta, hogy a gyermekek családba kerüljenek és családi körülmények között nevelkedjenek. A gyermekek orvosi felügyeletéről gondoskodni szükséges volt.

⁸ https://hu.wikipedia.org/wiki/Gyermekv%C3%A9delem#cite_note-1 (2024.01.19. 9:58)

⁹ U.o. (2024.01.19. 10:05)

3. A gyermekek gyermekotthonok (ekkor még menhelyi otthonoknak nevezték őket) ellátása az állam anyagi lehetőségeit figyelembe véve 7 éves korukig tartott. A 7-15 év közötti gyermekek ellátásának terhei az illetékes községek terheit képezték.¹⁰

A törvénybe a záró szavazást megelőzően bekerült még egy kiegészítés: Az állami gyermekmenhelyek a kötelékükbe tartozó vagy tartozott kiváló tehetségű gyermekeknek továbbképzésük céljából a különböző állami tanintézeteknél lévő ingyenes ellátási helyekre felvételt nyerhessenek ¹¹

¹⁰ https://hu.wikipedia.org/wiki/Gyermekv%C3%A9delem#cite_note-1 (2024.01.19. 10:18)

¹¹ u.o. (2024.01.19. 10:28)

4. ORSZÁGOS NÉP- ÉS CSALÁDVÉDELMI ALAP

Az első gyermekvédelmi törvény előterjesztését követően az évek folyamán tovább formálódott Magyarországon a gyermekek védelme. Az Országos Nép- és Családvédelmi Alap, rövidítve ONCSA 1940-1944 között a nagycsaládos falusi mélyszegények támogatására, a születések számának fokozására. Mindezek mellett gyermekvédelmi célokból alapított állami szociális szervezet volt, melyet az 1940/23. törvénycikkkel hoztak létre.¹²

1941-1943 évek között a terv keretében kb. 12 ezer típuslakást építettek telepszerűen a rászoruló családoknak. Ezek a családok 30 éves kamatmentes kölcsön alapján építkeztek. A típustervekhez a tájegységenként falusi lakóházak szolgáltak mintául. Ennek a segítségnek köszönhetően több ezer család jutott földművelésre földhöz, és közel 12 ezer ember kapott a gazdálkodáshoz szükséges állatállományt is. Fiatal házásoknak kölcsönt, gyermekeknek segítyt is nyújtottak, továbbá közjóléti szövetkezeteket hoztak létre. Egyidejűleg nép- és családvédelmi pótagót vezettek be, valamint az ONCSA pénzügyi fedezetére fordították az állami illetékekből befolyó jövedelmek 27%-át.¹³

A telepeken élő emberek életmódját, és gazdálkodását folyamatosan ellenőrizték és tanácsadással támogatták. A program lebonyolítását az Országos Szociális Felügyelőség hálózata végezte. A program irányítását helyi szinten 1941-től szociális felügyelők vették kézbe. Az építkezéseknek a háború vetett véget.¹⁴

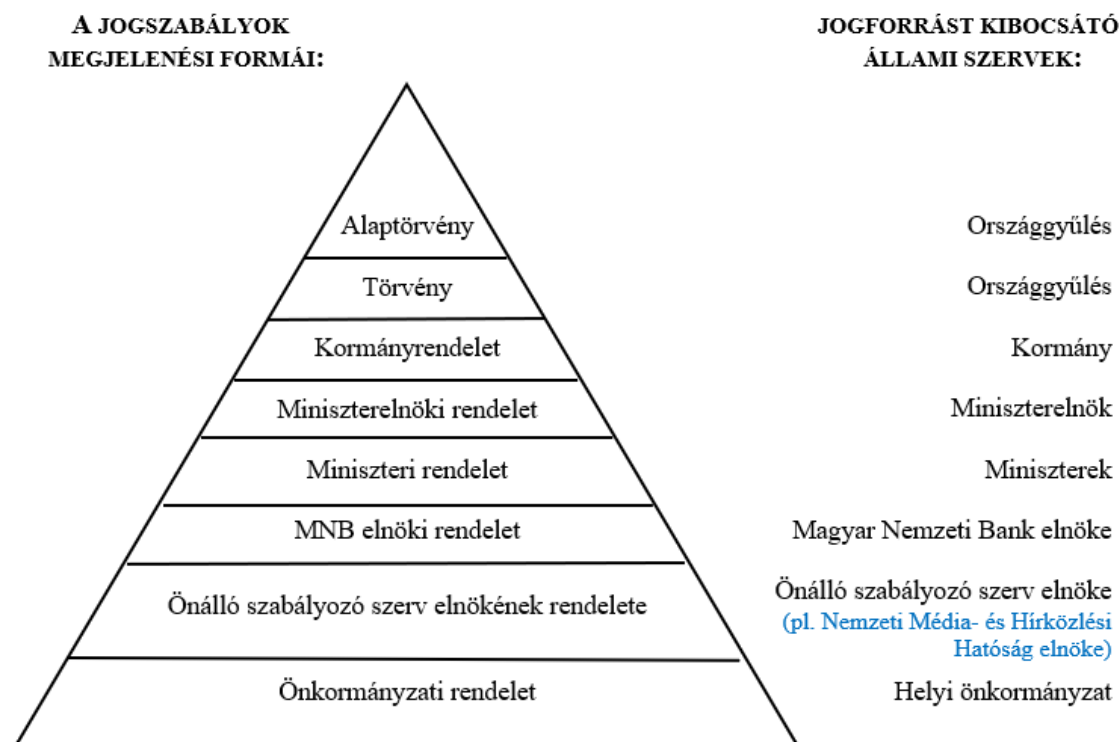
¹²https://hu.wikipedia.org/wiki/Orsz%C3%A1gos_N%C3%A9p_%C3%A9s_Csal%C3%A1dv%C3%A9delmi_Alap (2024.01. 19. 10:33)

¹³ Magyar Katolikus Lexikon > O > Országos Nép- és Családvédelmi Alap. https://hu.wikipedia.org/wiki/Orsz%C3%A1gos_N%C3%A9p_%C3%A9s_Csal%C3%A1dv%C3%A9delmi_Alap (2024.01.19. 10:41.)

¹⁴ u.o (2024.01.19. 10:43.)

5. JOGFORRÁSI HIERARCHIA

Mielőtt rátérnénk az egyes törvények vizsgálatára, meg kell vizsgálnunk, hogy ezek a jogi dokumentumok milyen viszonyban állnak egymással. A jogforrási hierarchia rendszere azt mutatja meg, hogy az egyes fajta jogforrások milyen alá- fölérendeltségi viszonyban állnak egymással. A jogforrási hierarchia élén nemzetközi egyezmények állnak. Az alacsonyabb szintjén álló jogforrások nem lehetnek ellentétesek, illetve nem ütközhetnek a magasabb szinten elhelyezkedő jogforrásokkal. A csúcson a nemzetközi egyezményeket követően az Alaptörvény áll. Ezt követik a különböző törvények, majd a rendeletek.¹⁵ Az alábbi ábra segít ennek az elrendezésnek a megértésében:

16

A következő fejezetben a jogforrási hierarchia élén lévő nemzetközi egyezmények kapcsolatát fogom bemutatni a gyermekvédelem vonatkozásában.

¹⁵ Saját írás

¹⁶ <https://pemonline.hu/jogi-fogalmak-amiket-sokan-rosszul-használnak-2-resz/> (2024. 03. 02. 16:58.)

6. GYERMEKJOGI EGYEZMÉNY

6.1. Története:

A gyermekjogok fejlődésének legfontosabb korszaka a 20. század volt, amikor elismerték, hogy minden 18 év alatti gyereket speciális védelem illet meg. Az 1924-es Genfi Nyilatkozat az első olyan dokumentum, amely a gyermekek jólétét biztosító alapvető jogokat tartalmazza. Az ENSZ Közgyűlése 1948-ban elfogadta az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát, melynek része volt néhány rendelkezés, amely a gyerekek védelmét hirdette.¹⁷

1959-ben az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága készített egy Nyilatkozatot a Gyermekek Jogairól, ami ugyan nem bírt kötelező erővel a tagállamok vonatkozásában, azonban megerősítette a korábbi alapelveket, és kiegészítette őket azzal, hogy nem csupán jogi, hanem minden más eszközzel is biztosítani kell a gyermekek védelmét annak érdekében, hogy egészséges környezetben fejlődhessenek, szabadságot és méltó körülményeket biztosítva számukra. A Gyermek Jogairól Szóló Nyilatkozat kimondta, hogy a jogszabályok megalkotásakor mindenkor a gyermek legfőbb érdeke tartandó szem előtt.¹⁸

6.2. Az egyezmény elfogadása:

Az ENSZ Közgyűlése – mintegy 10 év előkészítő munka után – 1989. november 20-án fogadta el a Gyermekjogi Egyezményt. Ez a nap azóta a Gyermekjogok Világnapjává lett nyilvánítva. Az egyezmény összefoglalja azokat a jogi minimumokat, amelyeket minden államnak biztosítani kell a gyermekek számára, így a gyermekek életben maradását, fejlődését, védelmét és a társadalomban való részvételét biztosító alapvető jogokat.¹⁹

A *Gyermekjogi Egyezmény* máig a legszélesebb körben elfogadott nemzetközi emberi jogi dokumentum, amelyet mindeddig csupán 1 ország kivételével minden ország elfogadott magára nézve kötelezőnek. Az egyetlen kivétel az Amerikai Egyesült Államok.

Magyarország 1990-ben írta alá a Gyermekjogi egyezményt, és az 1991. évi LXIV. törvénnyel hirdetett ki azt. Így annak rendelkezései a hazai törvényekhez hasonlóan hatályos és érvényes. Magyarország a Gyermekjogi egyezmény mellett az első két fakultatív jegyzőkönyvet is létrehozta, a harmadiknak még az aláírása is előttünk áll.²⁰

¹⁷ https://gyermekjogiegyezmeny.hu/?page_id=166 (2024. 03. 02. 19:48)

¹⁸ u.o. (2024. 03. 02. 19:49)

¹⁹ <https://unicef.hu/gyermekjogok/gyermekjogi-egyezmenyrol> (2024.01.19. 10:30)

²⁰ <https://unicef.hu/gyermekjogok/gyermekjogi-egyezmenyrol> (2024.01.09. 10:29)

6.3. “3P modellje” a Gyermekjogi Egyezmény alapján a gyermekek jogainak csoportosítása:

Védelem (Protection): A gyermekek biztonságának védelme, többek között a bántalmazás minden formája, az elhanyagolás és a kizsákmányolás elleni védelmet jelenti. Ide tartozik például a menekült gyermekek speciális védelme, a háborús konfliktusokban való részvétel, a szexuális kizsákmányolás valamint a gyermekmunka tilalma is.

Ellátás, gondozás (Provision): A gyermekek alapvető szükségleteinek biztosítása, amely az egészséges testi és lelki fejlődésükhöz szükséges, például megfelelő táplálék és egészségügyi ellátás biztosítása, illetve az alapvető oktatáshoz való jog.

Részvétel (Participation): A gyermekek képességeik fejlődésével egyre inkább képesek dönteni és aktívan részt venni egy közösség életében. Az egyezmény biztosítani akarja számukra az információhoz való, továbbá a gondolat-, vallás-, lelkiismeret-, valamint a véleménynyilvánítás szabadságát és az egyesüléshez való jogot.²¹

Az egyezmény köteleességet ír elő azokra az államokra, akik aláírták. Amellett, hogy a tartalmát magukra nézve kötelezőnek fogadják el, az aláíró országoknak – így Magyarországnak is – az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága előtt rendszeresen be kell számolnia az egyezményben foglaltak betartásáról. A Bizottság a kormányok mellett civil szervezeteket is és gyerekeket is meghallgat.²²

A Gyermekjogi egyezmény elsősorban az államra nézve fogalmaz meg rendelkezéseket, de *mindannyian felelősséggel tartozunk azért, hogy támogassuk és védjük a gyermekek jogait* - a család, a civil társadalom, a média, a pedagógusok, de a magánszféra egyaránt. Az egyezmény külön elismeri a szülők és gondviselők elsődleges szerepét, jogait és kötelességeit a gyermekek nevelésében és jogaik megismertetésében, védelmében.²³

A jogforrási hierarchia következő lépcsője az alaptörvény, mely szintén kapcsolatba hozható a gyermekvédelemmel. Az alaptörvény viszonyát a gyermekvédelemmel kapcsolatba röviden a továbbiakban ismertetem.

²¹ <https://unicef.hu/gyermekjogok/gyermekjogi-egyezmenyrol> (2024.01.19. 10:33)

²² u.o. (2024.01.19. 10:37)

²³ u.o. (2024.01.19. 10:43)

7. AZ ALAPTÖRVÉNY VISZONYA NAPJAINKBAN A KISKORÚAK VÉDELMEI ILLETŐEN

Az Alaptörvény az általános rendelkezése között kimondja, hogy Magyarország védi a házasság intézményét, mint férfi és nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösséget, valamint a családot, mint a nemzet fennmaradásának alapját.

A családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony. Magyarország támogatja a gyermekvállalást, továbbá általános szabályként rögzíti azt is, hogy minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.²⁴

A törvény kimondja továbbá, hogy minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.

Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonossághoz való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést.

- A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.
- A szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.
- A nagykorú gyermekek kötelesek rászoruló szüleikről gondoskodni.²⁵

A következő fejezetben a jelenleg is hatályos gyermekvédelmi törvényt fogom röviden bemutatni, amelyet a munkám során is rendszeresen használok.

²⁴ Magyarország Alaptörvénye 2011. április 25. L cikk (a továbbiakban: Alaptörvény)

²⁵ Alaptörvény XVI. cikk

8. A JELENLEG HATÁLYOS JOGSZABÁLY AZ 1997. ÉVI XXXI. TÖRVÉNY A GYERMEKEK VÉDELMEÉRŐL ÉS A GYÁMÜGYI IGAZGATÁSRÓL

8.1. A gyermekvédelmi törvény célja és alapelvei

Hazánkban a gyermekvédelem törvényi szabályozásának döntő lépései az 1990-es évekre tehetőek. Ebben az évtizedben született meg hosszú előkészítő munka után a gyermekvédelmi törvény, 1997-ben, azzal a céllal, hogy meghatározza azokat az alapvető szabályokat, amelyben az állam, a helyi önkormányzatok, illetve egyéb szervezetek együttműködve, ellátásokkal és intézkedésekkel, segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak érvényesítéséhez, a szülői köteleességek teljesítéséhez.²⁶

Továbbá ennek a törvénynek a módosulásával megszűntek a régi típusú gyermekvárosok és gyermekfalvak, a gyermekotthonok belső szerkezete családiassá vált, a cél a lakásotthonok kialakítása, ahol 8-10 gyermek él egy lakásban 3-5 nevelő felügyelete alatt.²⁷

8.2. A törvény hatálya

A törvény hatálya kiterjed

- a) minden „Magyarország területén tartózkodó magyar állampolgárságú, valamint - ha nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik - a letelepedett, bevándorolt, illetve befogadott jogállású, továbbá a magyar hatóságok által menekültként, oltalmazottként, illetve hontalanként elismert gyermekekre, fiatal felnőttre és szüleire,
- b) minden olyan személyre, aki a „szabad mozgás és a három hónapot meghaladó tartózkodási jogát Magyarország területén gyakorolja, és a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvény szerint bejelentett lakóhellyel rendelkezik,
- c) mindarra a 18. életévét be nem töltött külföldi gyermekekre, aki „jogszabály vagy szokás alapján felügyeletéért felelős nagykorú személy kíséréte nélkül lépett Magyarország területére, vagy a belépést követően maradt felügyelet nélkül, mindaddig, amíg ilyen személy felügyelete alá kerül - feltéve, hogy az illető gyermek kiskorúságát a menekültügyi hatóság megállapította.”²⁸

²⁶ A gyermekvédelem kialakulása és hatályos szabályozása Magyarországon - Mészáros-Tóth N. 15. oldal: Miskolc 2014

²⁷ Dr. Teleki Béla – *Szociális Esetek kezelése*, Korda Kiadó Kecskemét, 2003. 49. oldal

²⁸ A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Továbbiakban Gyvt.) 4. §

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) 1997. november 1-jén lépett hatályba. A Gyvt. azt a célját fokozatosan valósítja meg, hogy létrejöjjön a minden rászoruló gyermek védelmét és esélyegyenlőségét növelő intézményrendszer, valamint hogy érvényesüljenek a nemzetközileg is elfogadott szilárd értékek. A hatálybalépés óta eltelt időszak folyamatai azt igazolták, hogy a Gyvt. eredményesen szolgálja a gyermeki jogok érvényesülését, egy átlátható és ellenőrizhető gyermekvédelmi rendszer kiépülését, azonban a működés hatékonyságának növelése igényli a Gyvt. módosítását.²⁹

A törvény tehát mondhatni folyamatosan módosul, finomodik. Mindig az aktuális társadalmi viszonyok, jelenségek, problémák alapján kerül sor ezekre a változásokra. Mielőtt rátérnék a család- és gyermekgondozás alapjaira, röviden ismertetem a gyámhivatalt jogkörét a gyermekek védelmével kapcsolatban.

²⁹ <https://jogkodex.hu/doc/2208743> (2024.01.19. 10:19)

9. SZOCIÁLIS- ÉS GYÁMHIVATAL

A Szociális és Gyámhivatal szakmai irányítója a gyermekek és az ifjúság védelméért felelős miniszter. A Szociális és Gyámhivatal ellátja az illetékességi területéhez tartozó települési önkormányzatok jegyzőinek és a járási gyámhivataloknak a szakmai irányítását, felügyeletét és ellenőrzését.³⁰

A Szociális és Gyámhivatal első, illetve másodfokú hatósági jogkört gyakorol gyermekvédelmi és gyámügyi, valamint szociális hatósági ügyekben. Ennek keretében első fokon engedélyezi, illetve ellenőrzi a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végző szolgáltatók, intézmények, hálózatok működését. Másodfokon eljár a települési önkormányzatok jegyzőinek, a járási gyámhivataloknak a gyermekvédelmi és gyámügyi hatósági ügyeiben, valamint meghatározott esetekben az ideiglenes hatályú elhelyezés tekintetében, illetve a gyermekvédelmi jelzőrendszer elégtelen működése esetén megteszi a szükséges intézkedéseket.³¹

A hivatal feladatai közé tartozik, hogy ellenőrizze a gyámhatóságok gyámügyi és gyermekvédelmi hatósági tevékenységének jogszerűségét, a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók tevékenységét. Továbbá tájékoztatást nyújt a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénybevételi feltételeiről, és a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokkal és szolgáltatásokkal kapcsolatban, továbbá a helyben igénybe vehető ellátások és szolgáltatások köréről, feltételeiről is.³²

A Szociális és Gyámhivatal szervezi a hivatásos gondnokok képzését, illetve az egyéb ágazati képzéseket. Elősegíti és irányítja a bűnelkövetés, illetve a bűnismétlés megelőzését célzó programok indítását. Ellátja az egyes lakáscélú kölcsönökből eredő törlesztési kötelezettséggel kapcsolatos ügyek felügyeletét.³³

A következő fejezetben az alapellátás fontos intézményeit, majd a kormányhivatalt, mint hatóságot fogom röviden bemutatni, utána ismertetem néhány gondolat erejéig a kormányhivatal eljárását, mint hatósági intézkedést is.

³⁰ <https://www.kormanyhivatal.hu/hu/szakigazgatasi-szervek/szocialis-es-gyamhivatal> (2024.01.19. 11:49)

³¹ u.o. (2024.01.19. 12:10)

³² <https://www.kormanyhivatal.hu/hu/szakigazgatasi-szervek/szocialis-es-gyamhivatal> (2024.01.19. 12:36)

³³ u.o. (2024.01.19.12:49)

10. GYERMEKJÓLÉTI ALAPELLÁTÁSOK RENDSZERE

A gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások rendszerét a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény szabályozza. A joganyag tartalmazza az ellátásokra vonatkozóan alapvető szabályokat, ellátási formákat, valamint a működtetésre vonatkozó kötelezettségeket.

A jogszabály a gyermekek védelmének rendszerét *négy fő kategóriába* sorolja:

- *pénzbeli és természetbeni ellátások,*
- *gyermekjóléti alapellátások,*
- *gyermekvédelmi szakellátások,*
- *hatósági intézkedések.*

A gyermekjóléti alapellátások részei: a gyermekjóléti szolgáltatás, a gyermekek napközbeni ellátásai, a gyermekek átmeneti gondozása és a gyermekek esélynövelő szolgáltatásai. A gyermekek napközbeni ellátásainak szabályozása a Családokért Felelős Miniszter, a gyermekek esélynövelő szolgáltatásainak szabályozása pedig a Belügyminisztérium hatáskörébe tartozik.

10.1. Alapellátás

Család- és Gyermekjóléti Szolgálatot minden települési önkormányzatnak kötelezően biztosítania kell a szociális, mentálhigiénés problémákkal küzdő vagy egyéb krízishelyzet megoldásához segítséget igénylő személyek, gyermekek, továbbá a családok számára. A család- és gyermekjóléti szolgálat a családsegítés keretében biztosítja a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást; a pénzbeli és természetbeni ellátásokhoz, valamint a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését; szociális segítő munkát; közösségfejlesztő, egyéni, csoportos preventív, azaz a megelőző programokat és szolgáltatásokat, a kríziskezelést, valamint a nehéz helyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat is.³⁴

A család- és gyermekjóléti szolgálat által nyújtott gyermekjóléti szolgáltatás a gyermek érdekeit védő speciális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult

³⁴ u.o. (2024.01.26. 17:55)

veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését. A család- és gyermekjóléti szolgálat helyi szinten a gyermek veszélyeztetettségét, illetve a család, személy krízishelyzetét észlelő- és jelzőrendszert működtet, melyet járási szinten a család- és gyermekjóléti központ által biztosított folyamatos szakmai háttér egészít ki.³⁵

Család- és Gyermekjóléti Központ fenntartója a járásszékhely önkormányzat, amely a járásszékhely településen működik. A család- és gyermekjóléti központ egyrészt a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységeket lát el, másrésztől speciális szolgáltatásokat nyújt (Pl: készenléti ügyelet, kapcsolattartási ügyelet, iskolai szociális munka, lakótelepi szociális munka, kórházi szociális munka), és speciális szakembereket biztosít (Pl.: jogász, pszichológus, fejlesztő pedagógus), továbbá a járás család- és gyermekjóléti szolgálatainak szakmai munkáját támogatja.

Az észlelő- és jelzőrendszer fontos részét képezi a család- és gyermekjóléti központok által nyújtott készenléti szolgálat, amely egy állandóan hívható telefonszámon érhető el, és melynek célja a család- és gyermekjóléti központ nyitvatartási idején kívül felmerülő krízishelyzetekben történő tájékoztatás, tanácsadás és segítségnyújtás biztosítása.³⁶

10.2. Hatóság

Fővárosi és vármegyei kormányhivatalok a kormány általános hatáskörű területi kormányzati igazgatási szervei. A területi közigazgatás legnagyobb egységeit képező 20 kormányhivatal a vármegyeszékhelyeken, a főváros és Pest vármegye esetében pedig Budapesten működik. A kormányhivatalok a jogszabályoknak és a kormány döntéseinek megfelelően összehangolják és elősegítik a kormányzati feladatok területi végrehajtását.³⁷

Emellett olyan hatósági, felügyeleti, jogorvoslati, ellenőrzési, koordinációs, tájékoztató, javaslattevő és véleményezési jogkörökkel rendelkeznek, amelyek elősegítik a területi közigazgatás jellemzőire, sajátos igényeire figyelemmel lévő központi döntések kidolgozását és végrehajtását. A kormányhivatalok a kirendeltségeiként működő járási hivataloknál indult hatósági eljárásokban felügyeleti szervként, ill. egyes ügyekben elsőfokú és néhány különös

³⁵ u.o. (2024.01.26. 17:59)

³⁶ <https://csaladitudakozo.kormany.hu/gyermekjoleti-alapellatasok-rendszere> (2024.01.26. 18:12)

³⁷ <https://kormanyhivatalok.hu/rolunk> (2024.01.26. 18:30)

esetben másodfokú hatóságként több mint ezer államigazgatási feladat- és hatáskörben járnak el.³⁸

Ezen felül az Alaptörvénynek megfelelően törvényességi felügyeletet gyakorolnak a helyi önkormányzatok felett. Feladatuk ellátásához kapcsolódóan közreműködnek egyes ágazati, szakpolitikai, stratégiai dokumentumok kidolgozásában és a döntések területi végrehajtásában is. Ennek során figyelmet fordítanak a helyi befektetési környezetre, továbbá összegyűjtik és közvetítik a vármegyei érdekelt felek (Pl: foglalkoztatók, egyetemek, települési önkormányzatok, szakmai kamarák, civil szervezetek) tapasztalatait a központi döntéshozók felé.³⁹

A kormány kiemelt célkitűzései közé tartozik a hatékony, erős és ügyfélbarát közigazgatás kialakítása és működtetése, amelyhez kapcsolódóan a kormányhivatalok fontos feladata a „Szolgáltató Állam” megjelenítése, illetve magas színvonalú közszolgáltatások biztosítása az állampolgárok és a vállalkozások számára. Ezen célok megvalósítása érdekében számos kormányzati reformintézkedés történt az elmúlt időszakban. Ezek között említhető a közigazgatás központi szintjét érintő 2016-ban végrehajtott átalakítás (szervezeti és hatásköri racionalizálás), a járások megerősítése (a hatáskörök felülvizsgálata, illetve járási szintre telepítése), az ügyintézési folyamatokat érintő korszerűsítés, a bürokráciacsökkentés, vagy az egyablakos ügyintézés kiszélesítése (Pl. adóügyi ügyfélszolgálati pontok integrálása a kormányablakokba). Az adminisztratív terhek csökkentése, a hatósági eljárások egyszerűsítése és az államigazgatási hatáskörök észszerűsítése 2020-ban is folytatódott, az átalakításokra több ütemben került sor. Jelentős változás, hogy a területi közigazgatásban főszabály szerint megszűnt a kétfokú hatósági eljárás: az első fokon meghozott döntésekkel szemben közvetlenül a bíróságon lehet jogorvoslással élni.⁴⁰

A járási (fővárosi kerületi) hivatalok a területi közigazgatás legkisebb egységei, 174 városban és Budapesten 23 kerületben működnek. Alapvető feladatuk a hatáskörükbe utalt államigazgatási ügyek intézése. Az állampolgárok és a vállalkozások részére nyújtott közszolgáltatások hatékonyabb ellátása érdekében a járási hivatalok az egyablakos ügyintézés országos illetékességgel biztosító integrált kormányzati ügyfélszolgálatokat, úgynevezett kormányablakokat működtetnek. Az állampolgárok a több mint 300 helyszínen

³⁸ u.o. (2024.01.26. 18:32)

³⁹ [https://csaladitudakozo.kormany.hu/gyermekjoleti-alapellatasok-rendszere_\(2024.01.26. 18:39\)](https://csaladitudakozo.kormany.hu/gyermekjoleti-alapellatasok-rendszere_(2024.01.26. 18:39))

⁴⁰ https://kormanyhivatalok.hu/system/files/dokumentum/bacs-kiskun/2023-02/fovarosi-es-varmegyei-kormanyhivatalok_1.pdf (2024.03.04. 18:15)

elérhető kormányablakokban – néhány kivételtől eltekintve – bármely közigazgatási hatósági ügyben benyújthatják a kérelmüket (az eljáró szervhez történő továbbítás céljából) és közel száz ügykörben biztosítják részükre a helyben történő ügyintézés, továbbá mintegy 1500 féle ügyben kaphatnak tájékoztatást az adott eljárással, az ügyintézéshez szükséges dokumentumokkal kapcsolatban. Ezen felül okmányirodákban és speciális (pl. földhivatali, nyugdíjbiztosítási, munkaügyi, stb.) feladatokat ellátó ügyfélszolgálatokon, a kis falvakban pedig a járási hivatalok kirendeltségein, valamint települési ügysegédek közreműködésével nyílik lehetőségük az ügyeik intézésére.⁴¹

10.3. Hatósági intézkedések (gyermekvédelmi gondoskodás)

A gyermekvédelem rendszerében a Gyvt. az ellátások mellett a gyermek családjogi helyzetét, illetve a szülők jogait érintő hatósági jogosítványokról is rendelkezik, amelyeket akkor alkalmazhatnak, ha a gyermek ellátása a szülő beleegyezésével és közreműködésével nem biztosítható. A gyámügyi feladatok alapvetően két csoportra oszthatók.

- *Az első csoportot* a gyermek veszélyeztetettségének megelőzést vagy a kialakult veszélyhelyzet csökkentését szolgáló intézkedések alkotják.
- *A második csoportba* azokat a tevékenységeket soroljuk, amelyekben a gyerekek ügyeik vitelére képtelen személyes sorsát befolyásoló döntéseket kell hozni.

Az állami gondoskodást szintén két területre bonthatjuk, ok és eszközrendszer szerint. Az egyik területet az állam védő-óvó tevékenységei alkotják, míg a másik rész akkor kerül előtérbe, ha az imént említett cselekvések nem vezetnek eredményre. Ezek a gyermek családból történő kiemelését eredményező beavatkozások, így a védelembe vétel, nevelésbe vétel, nevelési felügyelet és utógondozás elrendelése.⁴²

Ha a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges ellátás a szülő beleegyezésével nem biztosítható és ez a helyzet a gyermek fejlődését veszélyezteti, a gyámhatóság a veszélyeztetettség mértékétől függően különböző intézkedések valamikét foganatosíthatja. Továbbá ha a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges ellátás a szülő beleegyezésével nem biztosítható és ez a helyzet a gyermek

⁴¹ https://kormanyhivatalok.hu/system/files/dokumentum/bacs-kiskun/2023-02/fovarosi-es-varmegyei-kormanyhivatalok_1.pdf (2024.03.04, 18:17)

⁴² *A gyermekvédelem kialakulása és hatályos szabályozása Magyarországon* - Mészáros-Tóth N. 40. oldal: Miskolc 2014 - Dr. Filó-Dr. Katonáné, 2009. 363-364. oldal

fejlődését veszélyezteti, a gyámhatóság a veszélyeztetettség mértékétől függően különböző intézkedések valamelyikét megteszi.

Ilyen jellegű hatósági intézkedések az alábbiak:

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,
- Védelembe vétel,
- Családbafogadás,
- Az ideiglenes hatályú elhelyezés,
- A nevelésbe vétel,
- A nevelési felügyelet elrendelése,
- Az utógondozás elrendelése,
- Az utógondozói ellátás elrendelése.

Ha a szülők között házassági vagy gyermekelhelyezési (szülői felügyelet rendezési) per van folyamatban és a gyermek érdekében gyermekvédelmi gondoskodás látszik indokoltnak, a bíróság haladéktalanul megkeresi a gyámhatóságot a szükséges intézkedések megtétele iránt. Ha a bíróság a gyámhatóság szülői felügyelet megszüntetési vagy gyermekelhelyezési keresetét elutasítja, a gyermekvédelmi gondoskodás más módját kell választani.⁴³

Mivel ezen intézkedések bemutatása jelentősen hosszú és szerteágazó, így csak néhány fő tevékenységet fogok kiemelni a gyámhivatal kiskorúakra vonatkozó eljárásait illetően. Munkám során a fő tevékenységeim köré sorolható a védelembe vételi eljárás, így a következő fejezetekben erről szeretnék hosszabban beszélni, valamint röviden ismertetem az igazolatlan iskolai hiányzásokkal kapcsolatos hatósági intézkedést, amely szorosan kapcsolódik a védelembe vételi eljáráshoz. Ezt követően a védelembe vételhez szintén szorosan kapcsolódó, önállóan nem létrejövő, csak védelembe vételi eljárás elrendelése mellett álló hatósági eljárásokat fogom bemutatni, mint a családi pótlék természetbeni formája, illetve a megelőző pártfogó felügyeletnek az elrendelése.

⁴³ https://www.obdk.hu/UserFiles/04__burkane_dr_nagy_beata_eloadasa.pdf - (2024. 03. 03. 12:23.)

11. VÉDELEMBE VÉTEL

Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi.⁴⁴

Ezzel egyidőben a gyermekjóléti központ esetmenedzsere, valamint a gyermekvédelmi szolgálat családsegítője (korábbi elnevezése családgondozó) szorosan összedolgozik egymással annak érdekében, hogy a gyermek folyamatos ellátása és gondozása biztosított legyen, a fennálló veszélyhelyzet mihamarabb megszűnjön.⁴⁵

A Család –és Gyermekjóléti Központok reményteljes új intézmények, mert jó szakmai megalapozottsággal kezdték meg munkájukat, ugyanis lehetőség van pszichológus, gyógypedagógus, jogász, pedagógus, szociális munkás segítségét is igénybe venni. A tevékenységük köre kiterjed a preventív és a speciális gyermekvédelem körére is. Látóterük középpontjában a család áll. Céljuk, hogy a hozzájuk fordulókat alkalmassá tegyék az önálló életvitel folytatására. Lényeges továbbá az a feladatvállalásuk is, hogy az életvezetésükben megrokkant vagy megtorpant emberek problémamegoldó, konfliktuskezelőképességét fejlesszék. Ennek az az oka, hogy egyes családok, személyek egyedül nem képesek megbirkózni a mindennapok nehézségeivel.⁴⁶

11.1. A védelembe vételi eljárás megindítás

A gyámhivatal a törvényben meghatározott szervek, személyek jelzése, kezdeményezése, javaslata alapján köteles a védelembe vétel iránti eljárást hivatalból lefolytatni.⁴⁷ Ezek a meghatározott intézmények és személyek kötelesek:

- a) jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál,
- b) hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

⁴⁴ 149/1997. (IX. 10.) kormányrendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról (Továbbiakban Gyer.) 68. §

⁴⁵ *A gyermekvédelem kialakulása és hatályos szabályozása Magyarországon* - Mészáros-Tóth N. 2014 - 67. oldal

⁴⁶ Veczkó József: *Gyermek- és Ifjúságvédelem - Család- és gyermekkérdések*, APC stúdió, Gyula 2002 67. oldal

⁴⁷ Gyer 84 §

Fontos megemlítenünk, hogy ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.⁴⁸ *Ezek a szervek lehetnek:*

- a) az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,
- b) a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók,
- c) a köznevelési intézmények és a szakképző intézmények,
- d) a rendőrség,
- e) az ügyészség,
- f) a bíróság,
- g) a pártfogó felügyelői szolgálat,
- h) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- i) a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- j) az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- k) a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság,
- l) a javítóintézet,
- m) a gyermekjogi képviselő,
- n) a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatal,
- o) az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv,
- p) a települési önkormányzat jegyzője,
- q) a büntetés-végrehajtási intézet,
- r) a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelők.⁴⁹

Abban az esetben, ha a család- és gyermekjóléti központ maga indítja a védelembé vételi eljárást, tehát az eljárás a javaslatára indul, akkor az eljárás során nyilatkozik az alapellátás eredménytelenségének okáról, a gyermek és a szülő együttműködési készségéről, valamint megküldi a gyermekjóléti alapellátás során felvett dokumentumokat. Ezen felül a Gyermkeink védelmében elnevezésű informatikai rendszerben elkészített adatlapot, a környezettanulmányt és gondozási tervet, továbbá véleményt nyilvánít a gyermek veszélyeztetettségének okáról, és javaslatot tesz gyermekvédelmi törvény alapján szükséges intézkedésekre.⁵⁰

⁴⁸ Gyer 17. § (1) bek.

⁴⁹ Gyer 17. § (2) bek.

⁵⁰ Gyer 84. § (2) bek.

Viszont, fontos megjegyeznünk, hogy:

- *Ha a védelembe vétel iránti eljárás nem a család- és gyermekjóléti központ javaslatára indult, a gyámhivatal akkor is megkeresi a család- és gyermekjóléti központot a bekezdés szerinti javaslat tizenöt napon belül történő megtételére.*⁵¹
- *Ha a védelembe vételi eljárás részben vagy egészben a gyermeknek a kapcsolattartással összefüggő veszélyeztetettsége miatt indult, a gyámhivatal megkeresi a kapcsolattartásra jogosult szülő lakó- vagy tartózkodási helye szerinti család- és gyermekjóléti központot a törvényben foglalt intézkedés iránti javaslattevél és a gyermek lakó- vagy tartózkodási helye szerinti család- és gyermekjóléti központtal való együttműködés érdekében.*
- *A tartózkodási hely szerint illetékes gyámhivatal a védelembe vétel iránti eljárás során köteles beszerezni a lakóhely szerint illetékes gyámhivataltól a gyermekre vonatkozó, korábban keletkezett iratokat.*⁵²

Ha a gyermek veszélyeztetettsége fennáll, de a gyermek és szülője, illetve családbafogadó gyámja nyilatkozatban vállalják a család- és gyermekjóléti szolgálattal, valamint a család- és gyermekjóléti központtal való együttműködést és ennek alapján valószínűsíthető a gondozás eredményessége, a gyámhivatal az bekezdésben foglalt döntésével egyidejűleg felhívja a család- és gyermekjóléti központot az alapellátás keretében történő segítségnyújtás megszervezésére.⁵³

Ha a gyermek veszélyeztetettsége fennáll és az az alapellátás önkéntes igénybevételével sem szüntethető meg – de a gyermeket nem kell a családból kiemelni –, a gyámhivatal a gyermeket védelembe veszi.⁵⁴

11.2. A tárgyalás

A gyámhivatal a védelembe vétel iránti eljárás során tárgyalást tart.⁵⁵ A tárgyalást úgy kell megtartani, hogy hozzásegítse a gyermeket és a szülőt, illetve gyámját – ide nem értve a gyermekvédelmi szakellátásban lévő gyermek gyámját – a védelembe vétel okának, céljának és jogkövetkezményeinek megismeréséhez.⁵⁶

⁵¹ Gyer 84. § (3) bek.

⁵² Gyer 84. § (3a) bek.

⁵³ Gyer 85. § (2.) bek.

⁵⁴ Gyer 85. § (3.) bek.

⁵⁵ Gyer 86. § (1.) bek.

⁵⁶ Gyer 86. § (2.) bek.

A tárgyaláson a törvényben meghatározott személyeken túl meg kell hallgatni:

Azt az esetmenedzsert, aki a gyermek védelembe vételére javaslatot tett, valamint ha a gyermek átmeneti gondozásban részesült, az átmeneti gondozást nyújtó intézmény családgondozóját is, és a megelőző pártfogó felügyelőként kijelölhető személyt, ha a pártfogó felügyelői szolgálat kockázatértékelése a gyermek bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettségének magas fokát állapította meg.⁵⁷

Az eljárás során a gyermeket és a szülőt, illetve családbafogadó gyámját nyilatkoztatni kell arról, hogy vállalják-e a család- és gyermekjóléti szolgálattal és a család- és gyermekjóléti központtal az alapellátás keretében való együttműködést. A nyilatkozattétel előtt a gyermeket és a szülőt figyelmeztetni kell az együttműködés hiányában alkalmazható jogkövetkezményekre.⁵⁸ Annak érdekében, hogy a védelembe vételi eljárás elérje célját a kirendelt esetmenedzser gondozási- nevelési tervet készít a gyámhatósági határozat jogerőre emelkedését követő 15 napon belül. A dokumentum tartalmazza azokat a feladatokat a szülő és a gyermek számára egyaránt, amelyek megtétele az okot adó körülmény megszüntetéséhez szükségesek és megjelöli a segítséget nyújtó intézményeket is. A gyermekjóléti központnak és a gyermekjóléti szolgálatnak azonban nemcsak az eljárás során, hanem annak megindításában is fontos szerepe van.⁵⁹

11.3. A leggyakoribb védelembe vételi okok:

A veszélyeztetettség okai közül az *anyagi okok* emelkednek ki. A gyermekek több mint kétharmada kerül ilyen okok miatt a gyámhatóság, illetve a Család –és Gyermekjóléti Központ illetve a Szolgálat látókörébe. Továbbá gyakoriak a *társadalmi okok*, amelyek nem más, mint a bűnözés, kilátástalanság, negatív modellkövetés, erkölcstelenség, értékvesztés, értéktorzulás, szekták negatív hatása, munkanélküliség. *Családi okok* közé sorolható a korábban említett anyagi okok romlása, létbizonytalanság, konfliktusok, válás, családi élet bizonytalansága, beteg, rokkant szülő. *Iskolai okok*: tanulási hátrányok, változó tanítási elképzelések, a tanulás alacsony tekintélye, túlzott követelmény, rossz példa. A *kortárs csoportokra visszavezethető okok* közé sorolható a devianciák erősödése, mint például a csavargó, alkoholizáló, drogfogyasztó, bűnözői tevékenység, továbbá az agresszivitás erősödése.⁶⁰

⁵⁷ Gyer 86. § (3.) bek

⁵⁸ Gyer 86. § (4.) bek

⁵⁹ *A gyermekvédelem kialakulása és hatályos szabályozása Magyarországon* - Mészáros-Tóth N. 2014 - 41. oldal

⁶⁰ Dr. Teleki Béla – *Szociális Esetek kezelése* Korda Kiadó, Kecskemét, 2003. - 50. oldal

11.4. Gyermekvédelmi rendszere

1. Pénzügyi ellátások

Kiegészítő családi pótlék	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	Gyermektartásdíj állam általi megelőlegezése	Otthonteremtési támogatás
---------------------------	-------------------------------------	--	---------------------------

2. Természetbeni ellátások

Étkeztetés	Ingyenes tankönyv	Utazási térítés
------------	-------------------	-----------------

3. Hatósági intézkedések a gyermekvédelem keretében

Védelembé vétel	Családbafogadás	Ideiglenes hatályú elhelyezés	Átmeneti nevelésbe vétel	Tartós nevelésbe vétel
Utógondozás elrendelése	Utógondozói ellátás elrendelése	Gyermekjogi képviselő elrendelése	Nevelési felügyelet elrendelése	Örökbefogadás

4. Személyes gondoskodás keretébe tartozó ellátások:

a) Gyermekjóléti alapellátás:

Gyermekjóléti szolgálat	Gyermekek napközbeni ellátása	Gyermekek átmeneti gondozása
-------------------------	-------------------------------	------------------------------

Gyermekek napközbeni ellátása

Bölcsőde	Családi napközi	Házi gyermekfelügyelet
----------	-----------------	------------------------

Gyermekek átmeneti gondozása

Helyettes szülő	Gyermekek átmeneti gondozása	Családok átmeneti otthona
-----------------	------------------------------	---------------------------

b) Gyermekvédelmi szakellátás

- Területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás

- Otthont nyújtó ellátás:

Nevelőszülő	Gyermekotthon
Hivatásos nevelőszülő	Speciális gyermekotthon
Speciális hivatásos nevelőszülő	Lakásotthon
	Utógondozói otthon

Fiatalkorúak pártfogó felügyelete	Javítóintézeti nevelés
-----------------------------------	------------------------

61

A következő alcím során a Kazincbarcikai Járási Hivatal statisztikai adatai alapján fogom bemutatni a védelemben vétellel kapcsolatos tevékenységeket az elmúlt években.

11.5. Kazincbarcikai Járási Hivatal tevékenysége a védelemben vételi eljárás során:

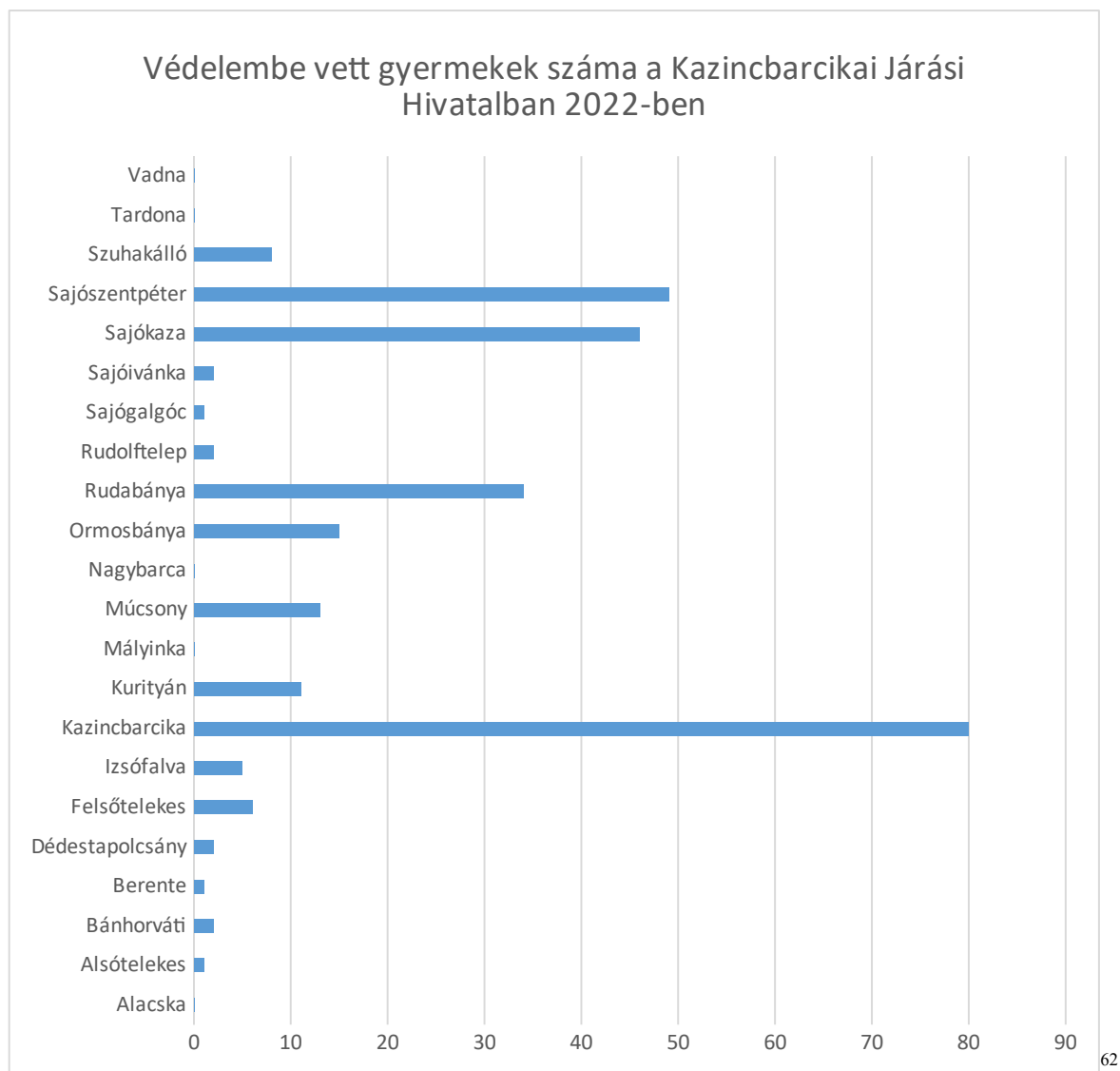
Kazincbarcikai Járási Hivatal Gyámügyi Osztályának illetékessége összesen 22 település területére terjed ki.

A 2022-es hivatalos adatok alapján a legtöbb védelemben vett gyermek a hivatal illetékességi területén belül Kazincbarcikán volt. Ez viszont azért nem meglepő, mert a többi településhez képest Kazincbarcikán laknak a legtöbben.

A hivatal illetékességi területén több településen nem volt ebben az évben egy védelemben vett gyermek sem. Ezek a települések: Vadna, Tardona, Nagybarca, Mályinka és Alacska. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy ezeken a településeken egyáltalán ne lett volna szükség a gyermekek segítésére, de nagy valószínűséggel alapellátás keretein belül orvosolható volt a felmerült nehézség, hatósági intézkedést nem igényelt egyik ügy sem.

Kiemelném a települések között Sajókazát, Rudabányát és Sajószentpétert, mivel ebben az évben ezekben a településeken volt a legmagasabb a védelemben vett gyermekek száma Kazincbarcikát követően. Véleményem szerint az utolsó három említett település összetétele, elhelyezkedése, a társadalmi háttere, az ott megjelenő kulturális szokások, és a generációs minta mind hatással vannak a kiskorúak viselkedésére. Így a bűnözés, a családon belüli erőszak, a deviáns magatartás, és az igazolatlan iskolai hiányzások, mint felmerülő problémák okai ebben gyökerezhetnek.

⁶¹ Dr. Teleki Béla – *Szociális Esetek kezelése Korda Kiadó. Kecskemét 2003. 51. oldal*

A 2023-as évben bizonyos tényekben történt változás. Ebben az évben nem Kazincbarcikán volt a legtöbb védelembe vett gyermek ebben, hanem Sajókaza településen. Ezt azért is érdemes kiemelni, mert ez a szám a települések összlakosságához képest igencsak kiugrónak tekinthető. Sajókaza egy falu csupán néhány ezres létszámmal, Kazincbarcika pedig egy több mint húszezer fős város.

Előfordul viszont változás azon települések között is, ahol nem került védelembe vételre sor. Ezek a települések: Vadna, Sajógalgóc, és Mályinka nevű települések. Bár Vadnán és Mályinkán az előző évben sem került sor védelembe vételre egy gyermek vonatkozásában sem, de Sajógalgócon volt néhány gyermek, akik esetében szükséges volt ez a hatósági intézkedés.

⁶² Készült a Kazincbarcikai Járási Hivatal adatai alapján

Sajószentpéter és Rudabánya települések továbbra is kiemelt városoknak tekinthetők a védelembe vételi eljárások vonatkozásában, de ebben az évben Ormosbánya településen is növekedés tapasztalható.

A következő táblázatban a védelembe vételi okokat láthatjuk a hivatalos statisztikai adatok alapján 2022-ben.

A legtöbb eset, amely miatt védelembe vételre került sor az az 50 órát meghaladó igazolatlan iskolai hiányzások. Tekintettel arra, hogy iskolás gyerekek általánosságban véve 5-6 órája van egy nap, a védelembe vételhez szükséges 50 igazolatlan óra elérése viszonylag hamar, másfél-két hét alatt megtörténhet abban az esetben, ha nem kerül időben igazolásra a hiányzás.

⁶³ Készült a Kazincbarcikai Járási Hivatal adatai alapján

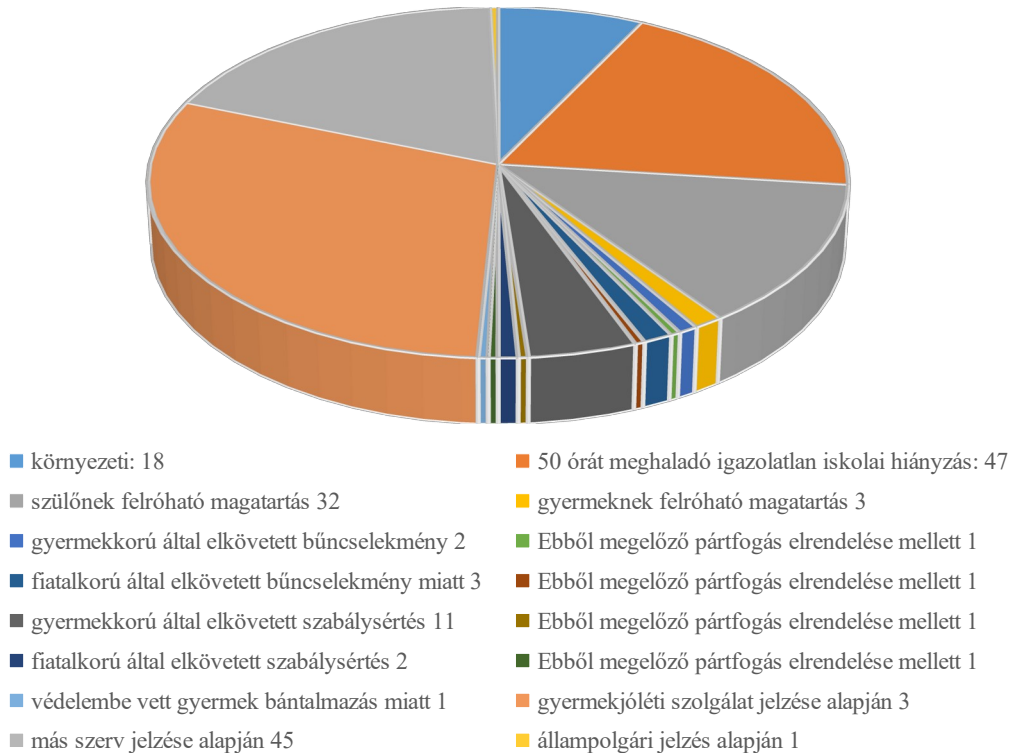
Más szerv jelzése alapján 45 gyermeket vettek védelembe a Kazincbarcikai Járási Hivatalban. A más szerv lehet például védőnői szolgálat, rendőrség, ügyészség, bíróság is. Amennyiben védőnői szolgálat jelzése alapján került sor a hatósági intézkedésre, általában a védelembé vételi okként legtöbbször a szülő hiányossága miatt került sor, mint például a kötelező védőoltások beadásának elmaradása, a nem megfelelő együttműködés, higiéniai hiányosságok és problémák, illetve a kötelező szűrővizsgálatok és státuszvizsgálatok elmulasztása.

A rendőrség, bíróság és ügyéségi hatóságok általában szabálysértési eljárás vagy bűncselekmény elkövetése miatt élnék jelzési kötelezettségükkel a gyámhivatal felé. Ezen elkövetések között jellemző a rongálás, lopás, károkozás, de a bántalmazások száma is jelentős. Ennek egy részét maguk a kiskorúak követik el, a másik részében viszont velük szemben követik el a szülők, vagy kívül álló, harmadik személyek.

A szülőnek felróható magatartás alatt többek között az elhanyagolás, fizikai és, illetve vagy érzelmi bántalmazás, továbbá a nem megfelelő higiéniai körülmények biztosítása miatt kerül sor. Mint kiegészítési lehetőség képpen a védelembé vételi eljárás mellett a családi pótlék természetbeni hozzájárulására is sor kerülhet ezekben az esetekben. A Családjogi törvény 6.§ rendelkezik a családi pótlék természetben történő folyósításáról, amely eljárást a következő fejezetben részletesebben is ki fogok fejteni. Emellett a Gyvt. tartalmazza a természetben nyújtható családi pótlékre vonatkozó részletes szabályokat.

Környezeti szempontból azok a gyermekek esetében került sor hatósági intézkedésre, akik élet –és lakáskörülményeikben olyan tényezők álltak fenn, amelyek veszélyeztették az egészséges testi fejlődésüket.

A védelembe vételi okok a Kazincbarcikai Járási hivatalban 2022-ben

64

A következő táblázatban a védelembe vételi okokat láthatjuk a hivatalos statisztikai adatok alapján 2023-ban:

A gyermekjóléti szolgálat jelzését követően 131 gyermeket vett védelembe a gyámhatóság. Itt akár névtelen bejelentők is jelezhetnek a Család- és Gyermekjóléti Központnak illetve a szolgálatnak, de akár az óvoda, iskola és bármely és intézmény is élhet jelzéssel ezen intézmények felé.

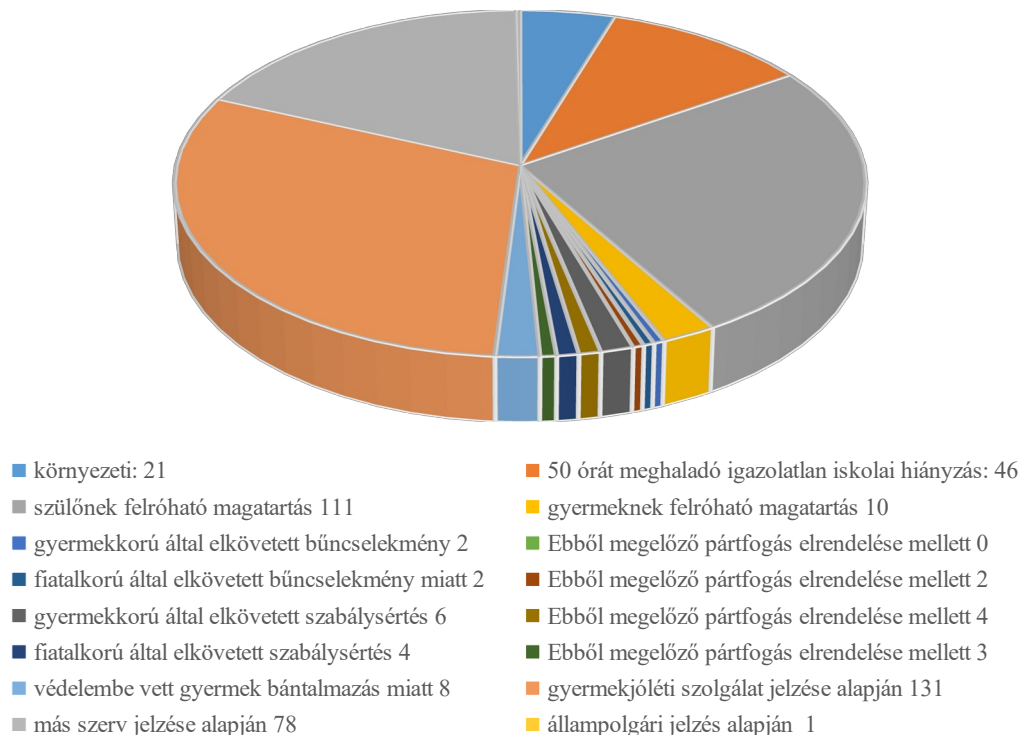
Ezt követi a szülőnek felróható magatartás oka, amely miatt sor került hatósági intézkedésre ebben az évben. Mint korábban említésre került ezen okok között legtöbbször a fizikai és az érzelmi bántalmazás áll, vagy rosszabb esetben egyszerre jelentkeznek mind a kettő.

Más szerv jelzése alapján is sor került 78 esetben védelembe vételre, amely közvetlenül a gyámhatóság részére került jelzésre, tehát nem a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat illetve Központ által.

Az 50 órát meghaladó igazolatlan iskolai hiányzások száma is hasonló az előző évhez képest, ebben az évben 46 fő.

⁶⁴ Készült a Kazincbarcikai Járási Hivatal adatai alapján

Védelembe vett kiskorúak száma a Kazincbarcikai Járási hivatalban 2023-ban

65

11.6. Intézkedések a védelembe vétel során

A védelembe vétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a gyámhatóság a gyermek részére a gyermekjóléti szolgálat családsegítőjét rendeli ki, és a veszélyeztetettség okának megszüntetése érdekében intézkedést tesz.⁶⁵ Ezekben az esetekben különösen:

- kötelezi a szülőt, hogy folyamatosan vegye igénybe a gyermekek napközbeni ellátását, a gyermekek átmeneti gondozását, az Nktv. hatálya alá tartozó iskolaotthonos nevelést-oktatást, illetve kollégiumi ellátást,
- kötelezi a szülőt, hogy gyermekével keressen fel valamely családvédelemmel foglalkozó személyt vagy szervezetet,
- kötelezi a szülőt arra, hogy gyermeke vegye igénybe az egészségügyi szolgáltatásokat,
- kezdeményezi a háziorvosnál - súlyos veszélyeztetettség esetén bármely orvosnál - a betegsége, illetve szenvedélybetegsége következtében állandóan vagy időszakosan kóros elmeállapotú szülő, illetve a gyermekkel együtt élő más hozzátartozó orvosi vizsgálatát,

⁶⁵ Készült a Kazincbarcikai Járási Hivatal adatai alapján

⁶⁶ https://www.obdk.hu/UserFiles/04__burkane_dr_nagy_beata_eloadasa.pdf (2024.03.03. 13:09).

- intézkedik - az illetékes szervek bevonásával a gyermek egészségét veszélyeztető körülmények megszüntetéséről,
- magatartási szabályokat állapít meg a gyermek számára a kifogásolt magatartás megszüntetése érdekében,
- figyelmezteti a szülőt helytelen életvezetésének, magatartásának következményére, és felszólítja annak megváltoztatására, figyelmezteti továbbá a szülőt a törvény szerinti jogkövetkezményre,
- kötelezheti a szülőt és a gyermeket, illetve felkérheti a konfliktusban érintett más személyt arra, hogy a nevelési-oktatási intézményben előforduló erőszak miatt kialakult helyzet vagy más súlyos konfliktushelyzetkezelése érdekében jelenjen meg iskolapszichológusi vizsgálaton, illetve vegye igénybe a konfliktuskezelést segítő szolgáltatást.⁶⁷

11.7. A védelembe vétel felülvizsgálata

A védelembe vétel felülvizsgálata iránti eljárás hivatalból indul az elrendelő határozatban foglalt időpontban, ha a gyámhivatalnak hivatalos tudomása van a felülvizsgálat szükségességéről, illetve a Család- és Gyermekjóléti Központ kezdeményezésére, továbbá ha a védelembe vétel fennállása alatt a fiatalokú pártfogó felügyeletét rendelték el és a pártfogó felügyelő kezdeményezi a felülvizsgálatot. A kirendelt Család- és Gyermekjóléti Központ munkatársa (más néven esetmenedzsere) a védelembe vételt elrendelő határozat jogerőre emelkedésétől számított tizenöt napon belül a gyermekre vonatkozóan egyéni gondozási-nevelési tervet készít.⁶⁸

11.8. Egyéni gondozási-nevelési terv

A Család- és Gyermekjóléti Központnak az egyéni gondozási-nevelési tervet a szülővel és a gyermekkel együttműködve kell elkészítenie a védelembe vételt elrendelő határozat közlését követő tizenöt napon belül. Az egyéni gondozási-nevelési tervben kell meghatározni a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat családsegítő, a Család- és Gyermekjóléti Központ esetmenedzsere, a szülő és a gyermek azon feladatait, amelyek a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetéséhez szükségesek. Ha a gyámhivatal elrendelte a gyermek megelőző pártfogását, a feladatokat erre tekintettel kell meghatározni. A tervet a Család- és Gyermekjóléti Központ ismerteti a szülővel és a gyermekkel, majd annak

⁶⁷ Gyvt 68. § (3.) bek

⁶⁸ Gyvt 68. § (4.) bek

elfogadása és aláírása után tájékoztatás céljából haladéktalanul megküldi a gyámhivatalnak is.⁶⁹

11.9. A védelembe vétel megszüntetése

A védelembe vételt meg kell szüntetni, ha a gyermek családban történő nevelkedése védelembe vétel nélkül is biztosítható, a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését vagy nevelésbe vételét rendelték el, továbbá ha fiatakorú szabadságvesztését vagy javítóintézeti nevelését tölti. Megszűnik a nagykorúvá válással, kivételesen, ha a fiatakorú ellen büntetőeljárás van folyamatban, kérelmére a büntetőeljárás befejezéséig, de legfeljebb huszadik évének betöltéséig tart. A gyámhatóság haladéktalanul intézkedik, ha a védelembe vétellel a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem lehet, és alaposan feltételezhető, hogy segítséggel sem biztosítható a gyermek családi környezetben történő megfelelő gondozása, nevelése vagy a védelembe vétel már két éve fennáll és a védelembe vétellel a gyermek veszélyeztetettségét nem sikerült megszüntetni.⁷⁰ *(A gyakorlatban más gyermekvédelmi intézkedésre tesznek javaslatot)*

11.10. A tankötelezettség mulasztásával összefüggő rendelkezések a kiskorúak vonatkozásában

Családok támogatásáról szóló törvény alapján, ha a tanköteles vagy a tankötelezettsége megszűnését követően nevelési-oktatási intézményben tanulmányokat folytató nagykorú, vagy kiskorú személy a kötelező tanórai foglalkozások tekintetében igazolatlanul mulaszt, a nevelési-oktatási intézmény igazgatójának jelzése alapján:

a) az adott tanítási évben *igazolatlanul mulasztott tizedik kötelező tanórai foglalkozás után* felhívja az iskoláztatási támogatás jogosultját a b) pontban meghatározott jogkövetkezményre.⁷¹ *(Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy levélben tájékoztatja.)*

b) az adott tanítási évben *igazolatlanul mulasztott ötvenedik kötelező tanórai foglalkozás után* - a jelzés beérkezésétől számított 8 napon belül - levélben kezdeményezi a kincstárnál az iskoláztatási támogatás (más néven családi pótlék) szüneteltetését.⁷²

A következő táblázatokban az 50 órát meghaladó igazolatlan iskolai hiányzások számát fogom bemutatni korcsoportokra lebontva 2022-ben és 2023-ban.

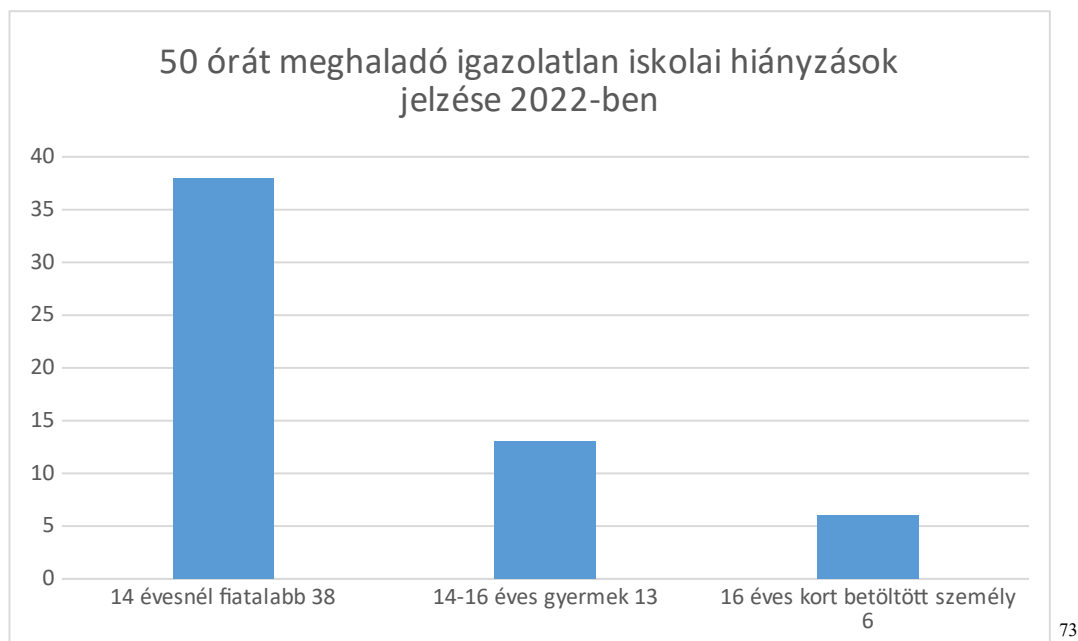
⁶⁹ Gyer 89. § (1-3). bek.

⁷⁰ Gyvt 69. §

⁷¹ Családok támogatásáról szóló 1998 évi LXXXIV. Tv. 15. § (1) bek. a)

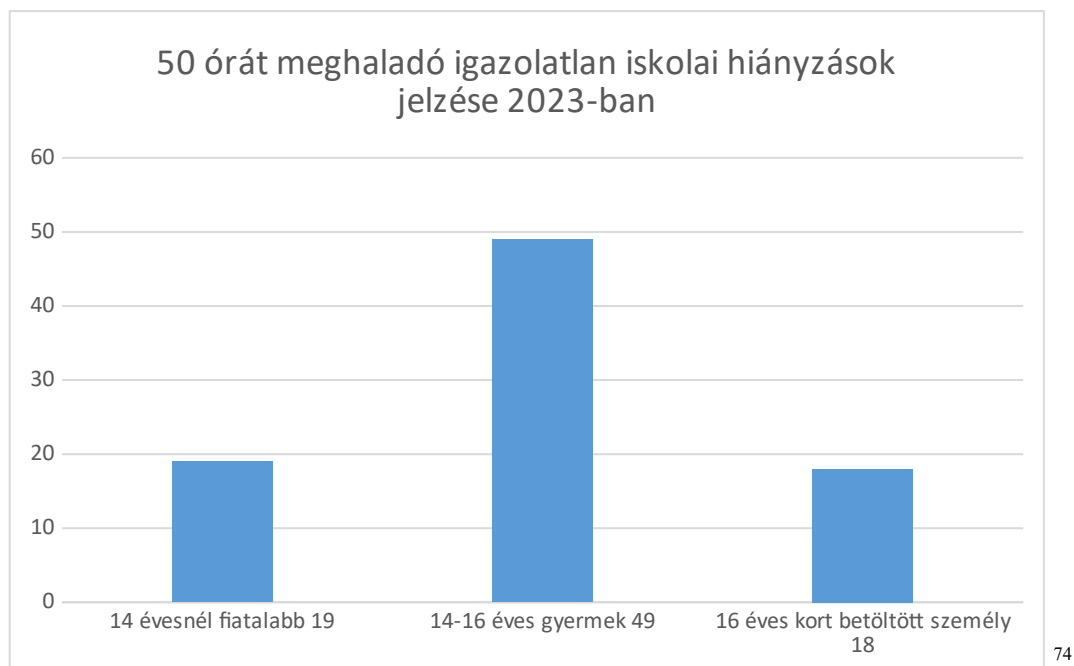
⁷² Családok támogatásáról szóló 1998 évi LXXXIV. Tv. 15. § (1) bek. b)

Ezek azért érdekes adatok, mert egyfelől minden 16 éves kor alatti személy esetében a gyámhivatal hivatalból is és jelzésre is köteles lefolytatni a védelembe vételi eljárását, másfelől köteles védelembe is venni a gyermeket, ha nem töltötte még be a 16. életévét. A 2022-es évben az évben az általános iskolai réteg volt az, aki a legtöbbet igazolatlanul mulasztott 50 órát meghaladóan.

2023-ban a 14-16 éves korosztály volt az, aki 50 órát meghaladó igazolatlan iskolai hiányzást produkált. Érdekesség, hogy az előző évben ez a korosztály a 14 évesnél fiatalabb korosztály volt. Feltehetően ugyan az a réteg nem járt iskolába rendszeresen, csak ezek a kiskorúak már egy évvel idősebbek lettek, és így a 14-16 éves korcsoportba voltak sorolhatóak. A gyámhivatali munkám során személyesen tapasztaltam, hogy van egy bizonyos réteg, illetve csoport, akiknél több felülvizsgálat után sem kerül sor az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének a megszüntetésére.

⁷³ Készült a Kazincbarcikai Járási Hivatal adatai alapján

11.11. Védelembe vétel iskoláztatási támogatás szüneteltetése esetén

A nevelési-oktatási intézmény vezetője (mind az óvodás mind az iskoláskorú gyermekek vonatkozásában) a mulasztás igazolására előírt határidő lejártát követően haladéktalanul jelzi a védelembe vételi eljárás lefolytatására illetékes gyámhivatalnak, ha a gyermek igazolatlanul mulasztott óvodai nevelési napjainak a száma *az adott óvodai nevelési évben elérte a húszat*, vagy a gyermek (fiatal felnőtt) igazolatlanul mulasztott kötelező tanórai foglalkozásainak száma *az adott tanítási évben elérte az ötvenet*. Kiskorú esetén a jelzéssel egyidejűleg a nevelési-oktatási intézmény vezetője (mind az óvoda vezetője, mind az iskola igazgatója) megküldi a gyámhivatalnak az óvodai nevelésben való részvételi kötelezettség vagy a tankötelezettség, az iskolalátogatási kötelezettség nem teljesítésének okait és e kötelezettségek teljesítésének előmozdítására vonatkozó javaslatát tartalmazó írásbeli véleményét.⁷⁵

Ahogy korábban említésre került, az iskoláztatási támogatás (családi pótlék) szüneteltetésének ügyében különbséget kell tennünk aközött, hogy a kiskorú betöltötte-e a 16. életévét vagy sem, azaz tanköteles korú-e vagy sem. Ennek figyelembevételével:

⁷⁴ Készült a Kazincbarcikai Járási Hivatal adatai alapján

⁷⁵ Gyer. 91/G. § (1.) bek.

- A gyámhivatal az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének kezdeményezésével egyidejűleg a *16. életévét be nem töltött, védelembe nem vett gyermek* esetében hivatalból megindítja az eljárást a gyermek védelembe vétele iránt.⁷⁶
- A *16. életévét betöltött kiskorú* esetében megkeresi a gyermekjóléti szolgálatot, hogy vegye fel a kapcsolatot a családdal, nyújtson tájékoztatást az iskoláztatási támogatás ismételt folyósításához szükséges feltételekről, és jelezze, ha a gyermek érdekében gyámhatósági intézkedést tart szükségesnek, figyelemmel a nevelési-oktatási intézmény igazgatójának írásbeli véleményében foglalt problémákra és javaslatokra is.⁷⁷

11.12. Gyermekjóléti szolgálat feladatai a tankötelezettség teljesítésének előmozdítására

A gyámhivatal már fennálló védelembe vétel esetén a Magyar Államkincstárnak az iskoláztatási támogatás szüneteltetését elrendelő jogerős döntéséről értesíti esetenmenedzsert, egyidejűleg felhívja az egyéni gondozási-nevelési terv felülvizsgálatára és annak harminc napon belül történő megküldésére. Az iskoláztatási támogatás szüneteltetésével érintett gyermek *egyéni gondozási-nevelési tervének tartalmaznia kell a tankötelezettség, iskoláztatási kötelezettség teljesítésének előmozdítása érdekében szükséges feladatokat, így különösen a nevelési-oktatási intézményben igénybe vehető, a gyermeknek a felzárkóztatását célzó foglalkozásokon, fejlesztő foglalkoztatáson, képesség-kibontakoztató felkészítésen való részvételének biztosítására irányuló intézkedéseket.*⁷⁸

11.13. Az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének felülvizsgálata

A gyámhatóság felülvizsgálja az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének szükségességét

- a) *három tanítási hónapot* magában foglaló időszakonként, és
- b) a *tanítási év lezárását követő 15 napon belül, feltéve, hogy az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének kezdő időpontja vagy az utolsó felülvizsgálat óta legalább egy hónap eltelt.*⁷⁹

⁷⁶ Gyer. 91/G. § (2.) bek. ba)

⁷⁷ Gyer 91/G. § (2.) bek. bb)

⁷⁸ Gyer. 91/G. § (3.) bek.

⁷⁹ Gyvt 68/A. § (2) bek. a) - b)

11.14. Az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének felülvizsgálata eredménye

A gyámhatóság a felülvizsgálati eljárás eredményeként, ha a gyermek (fiatal felnőtt) a felülvizsgálattal érintett időszakban *ötnél több kötelező tanórai foglalkozást igazolatlanul*

- *mulasztott*, megállapítja, hogy az iskoláztatási támogatás szüneteltetése megszüntetéséhez szükséges feltétel nem áll fenn,
- *nem mulasztott*, kezdeményezi a kincstárnál az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetését.⁸⁰

A gyámhatóság kezdeményezi a kincstárnál az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetését akkor is, ha a gyermek (fiatal felnőtt) nevelőszülőnél, hivatásos nevelőszülőnél, gyermekotthonban, szociális intézményben történő elhelyezésére került sor, vagy a gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló gyermek (fiatal felnőtt) javítóintézetbe, büntetés-végrehajtási intézetbe került.⁸¹

Az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének megszüntetését követően a gyermek védelembe vételét legalább az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének időtartamával megegyező ideig, legfeljebb azonban a gyermek 16 éves korát követő első felülvizsgálatig fenn kell tartani. Ezt követően a védelembe vétel a gyermek nagykorúvá válásáig csak akkor tartható fenn, ha attól eredmény várható.⁸²

Korábban említésre került a védelembe vételi eljárás mellett elrendelhető családi pótlék természetben történő folyósításának elrendelésére is. A következő fejezetben erről fogok részletesebben beszélni, mely szorosan kapcsolódik a védelembe vételhez, önálló hatósági formaként ugyanis nem, csak a védelembe vétel elrendelése mellett rendelhető el.

⁸⁰ Gyvt 68/A. § (3) bek. a) - b)

⁸¹ Gyvt 68/A. § (4.) bek.

⁸² Gyer 91/I. §

12. CSALÁDI PÓTLÉK TERMÉSZETBENI NYÚJTÁSA

Ha az iskoláztatási támogatás szüneteltetésének oka nem áll fenn, de a gyermek veszélyeztetettsége elsősorban elhanyagolása miatt következett be, továbbá a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja vagy nem akarja, viszont alaposan feltételezhető, hogy a családi pótlék célzott felhasználásával a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, akkor a gyámhivatal a védelembé vétellel egyidejűleg, vagy a gyermek védelembé vételének fennállása alatt a családi pótlék gyermek után járó összegének 100%-a erejéig a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásáról határozhat.⁸³ A családi pótlék természetbeni formában történő nyújtása legfeljebb hat hónap időtartamra, a döntést követő második hónap első napjával kezdődően rendelhető el. A feltételek fennállása esetén ismételten elrendelhető.⁸⁴

12.1. Családi pótlék természetbeni nyújtása –eljárási szabályok

A gyámhivatal a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására irányuló eljárást hivatalból megindítja, ha

- a) hivatalos tudomása van a gyermek elhanyagolásáról,
- b) a Gyvt. 17. §-a szerinti szervek, személyek azt kezdeményezik,
- c) a Család- és gyermekjóléti Központ erre – a pénzfelhasználási terv megküldésével és az eseti gyám lehetséges személyének megjelölésével – javaslatot tesz.⁸⁵

A gyámhivatal a családi pótlék természetbeni nyújtása ügyben tárgyalást tart. A tárgyalást megelőzően megkeresi a Család- és Gyermekjóléti Központot, hogy tizenöt napon belül vizsgálja meg a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásának szükségességét, készítse el a pénzfelhasználási tervet és tegyen javaslatot az eseti gyám személyére.⁸⁶

A családi pótlék természetbeni formában történő nyújtása *időtartamának és módjának* meghatározásánál figyelemmel kell lenni a gyermek tényleges szükségleteire, a tárgyaláson meghallgatott személyek véleményére, továbbá a családnak járó szociális és gyermekvédelmi ellátásokra, támogatásokra, valamint azok céljára.⁸⁷

⁸³ Gyvt 68. § (1) bek. a) - c)

⁸⁴ Gyvt 68. § (2) bek.

⁸⁵ Gyer 91/A § (1) bek. a)-c)

⁸⁶ Gyer 91/A § (2) bek.

⁸⁷ Gyer 91/A § (5) bek.

A gyámhatóság az eljárás során tárgyalást tart. A tárgyalás keretében meghallgatja a gyermeket gondozó szülőt, illetve a korlátozottan cselekvőképes gyermeket, a gyermekjóléti szolgálat és szükség szerint a jelzőrendszer tagjai javaslatának figyelembevételével gondoskodik a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásához kapcsolódó pénzfelhasználási terv elkészítéséről. A pénzfelhasználási terv elkészítésekor figyelemmel kell lenni a családnak járó szociális és gyermekvédelmi ellátásokra, támogatásokra, valamint azok céljára.⁸⁸

A gyámhatóság a tárgyalást követően egy határozatban dönt a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásáról, időtartamáról és módjáról, védelembe nem vett gyermek esetén a védelembe vétel elrendeléséről, az eseti gyám kirendeléséről, és ezzel egyidejűleg a természetben nyújtott családi pótlék fővárosi és megyei kormányhivatal részére a kincstárban megnyitott családtámogatási folyószámlára történő utalásáról.⁸⁹

A gyámhatóság a családi pótlék természetbeni formában történő biztosítása céljából a gyermek részére figyelemmel korára, egyéni szükségleteire és az ítélőképessége birtokában lévő gyermek véleményére eseti gyámot rendel ki. Egy eseti gyám egyidejűleg legfeljebb tíz gyermek vonatkozásában gondoskodhat a családi pótlék természetbeni formában történő biztosításáról.⁹⁰

Eseti gyámul elsősorban a gyermek arra alkalmas más közeli hozzátartozóját, az óvodai és az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelőst, a védőnőt, a családsegítő szolgálat vagy a gyermekjóléti szolgálat családsegítőjét, az átmeneti gondozást nyújtó intézmény családsegítőjét, az átmeneti gondozást nyújtó intézmény szakmai munkakörben foglalkoztatott alkalmazottját vagy a gyámhivatal – nem gyermekvédelmi, illetve gyámhatósági feladatokat ellátó - ügyintézőjét rendeli ki.

A gyermekjóléti szolgálat, illetve az átmeneti gondozást nyújtó intézmény családgondozói közül lehetőség szerint olyan személyt kell eseti gyámul kirendelni, aki a védelembe vétel során nem gondozza a családot.⁹¹

⁸⁸ Gyer 91/A § (3.) bek.

⁸⁹ Gyer 91/B. § (1) bek.

⁹⁰ Gyvt 68/C. § (1)-(2) bek.

⁹¹ Gyer 91/A § (6) bek.

12.2. Családi pótlék felhasználása

A fővárosi és megyei kormányhivatal az átutalást követően legkésőbb *nyolc napon belül* gondoskodik a családtámogatási folyószámlára utalt családi pótlék az eseti gyám felé történő kifizetéséről. A kirendelt eseti gyám folyamatosan gondoskodik a családtámogatási folyószámlára átutalt családi pótlék a gyermek szükségleteire történő felhasználásáról.⁹²

Mindezek tudatában joggal merülhet fel a kérdés, ha a jogosult nem kapja a kezéhez a családi pótlék összegét, akkor mégis mire használható fel? *A családi pótlék felhasználható különösen:*

- a) ruházat, tanszer, élelmiszer, tápszer, gyógyszer, gyógyászati segédeszköz, tanulóbérlet, a gyermek korának megfelelő készségfejlesztő eszközök természetbeni biztosítására,
- b) a gyermek lakhatási feltételeinek megteremtése érdekében közüzemi díjak kifizetésére, ideértve a hitelintézettel kötött lakáscélú kölcsönszerződésből, illetve abból átváltott szabad felhasználású kölcsönszerződésből eredő törlesztőrészetet, feltéve, hogy a családnak járó más támogatásokból ezek nem fedezhetők,
- c) gyermekétkeztetés térítési díjának befizetésére,
- d) a gyermek szabad ideje hasznos eltöltésére.⁹³

Fontos megjegyezni, hogy *a természetben nyújtott családi pótlék nem fordítható* a család számára egyéb jogcímen nyújtható szociális és gyermekvédelmi ellátások, támogatások kiváltására. Az eseti gyámot tevékenységéért munkadíj nem illeti meg, indokolt és számlával igazolt kiadásainak költségét azonban az őt kirendelő gyámhivatal megtéríti. A költségtérítés mértéke havonta nem haladhatja meg az adott gyermek után járó családi pótlék összegének 10%-át. A költségtérítés összege nem vonható le a családi pótlékból.⁹⁴

Az eseti gyám a tárgy hónapot követő hónap 5. napjáig elszámol a családi pótlék felhasználásáról. A gyámhatóság az eseti gyám által a családi pótlék felhasználásával összefüggésben a gyermeknek vagy családjának okozott kárért vétkességére tekintet nélkül, teljes mértékben felel. A kártérítésre a Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni. Nem kell megtéríteni a kárt, ha azt a gyermek vagy családjának felróható magatartása okozta. A gyámhatóság követelheti az eseti gyámtól kárának megtérítését.⁹⁵

⁹² https://www.obdk.hu/UserFiles/04__burkane_dr_nagy_beata_eloadasa.pdf (2024. 03. 03. 14:52)

⁹³ Gyer 91/B. § (7) bek. a)-d)

⁹⁴ Gyer 91/A § (7) bek

⁹⁵ Gyvt 68/C. § (3). bek.

12.3. A családi pótlék természetbeni nyújtásának felülvizsgálata

A gyámhivatal a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásának indokoltságát felülvizsgálja hivatalból, ha a gyermek a másik szülő szülői felügyelete vagy gyámság alá kerül, a gyermekjóléti szolgálat, illetve a kirendelt eseti gyám azt kezdeményezi, a gyámhivatalnak hivatalos tudomása van a felülvizsgálat szükségességéről, a szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére, ha a szülő vagy más törvényes képviselő a felülvizsgálatot a család helyzetét érintő lényeges körülmények megváltozása miatt kéri.⁹⁶

A gyámhivatal a felülvizsgálati eljárás során kikéri a családgondozó és a kirendelt eseti gyám véleményét. A felülvizsgálat eredményéről szóló határozatban rendelkezni kell a családi pótlék természetbeni formában - változatlan időtartamban és módon - történő további nyújtásáról, vagy a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtása időtartamának, módjának, illetve az eseti gyám személyének megváltoztatásáról, vagy családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásának megszüntetéséről. Ezzel egyidejűleg szükség szerint indokolt esetben felülvizsgálat keretében dönt a védelembe vétel fenntartásáról vagy megszüntetéséről.⁹⁷

Láthattuk, hogy ennek a hatósági eljárásnak az elrendelésére elsősorban anyagi, illetve környezeti okok miatt kerül sor. Munkám során azt tapasztaltam, hogy igen jellemző ez a probléma a hivatal illetékességi területén több település vonatkozásában is.

Korábban szintén említésre került a bűnözés, szabálysértés és a deviáns magatartási problémák jelenléte is a területen. A következő fejezetben a megelőző pártfogás elrendelését, mint védelembevételi eljárás mellett lévő hatósági intézkedést fogom bemutatni, amely ezen problémákat igyekszik orvosolni, mérsékelni, valamint prevenciós tevékenységet is magában foglal.

⁹⁶ Gyer 91/C § (1) a)-b)

⁹⁷ Gyer 91/C. § (2)-(3) bek.

13. A MEGELŐZŐ PÁRTFOGÓ FELÜGYELŐI TEVÉKENYSÉG

13.1. A megelőző pártfogó felügyelői tevékenység célja

A büntetőeljárás és a végrehajtás folyamatában a pártfogó felügyelő munkája csökkenti a bűnismétlés veszélyét, elősegíti az elkövető társadalomba való visszailleszkedését, mindezzel védve a közösséget. A pártfogó felügyelettel megerősített büntetőeljárásban előtérbe kerülnek azok az alternatív szankciók, mint például a próbára bocsátás, felfüggesztett szabadságvesztés, javítóintézeti nevelésből történő ideiglenes elbocsátás, amelyek enyhítenek a börtönök zsúfoltságán.⁹⁸

A megelőző pártfogó felügyelő az ügyész vagy a bíró felkérésére szakértőként működik közre az eljárásban és pártfogó felügyelői véleményben a saját maga által elkészített környezettanulmányban értékeli az elkövetői magatartás személyes vonatkozásait, az elkövetőnek a cselekményhez való viszonyát, továbbá elemzi az elkövetett bűncselekményt, és megelőzi az újabb bűnelkövetés esélyét. A megelőző pártfogó felügyelő javaslatot tehet a terhelttel szembeni külön magatartási szabály elrendelésére, ill. a bűnismétlés kockázatának kezelésére irányuló programokon való részvételre. Az ügyész vagy a bíró felkérésére vizsgálni kell azt is, hogy az elkövető hajlandó-e a sértett számára anyagi vagy más módon jóvátételt nyújtani és azt a sértett elfogadja-e, ennek alapján az ügy mediációra utalása is javasolható.⁹⁹

13.2. Pártfogó Felügyelői Szolgálat

A Pártfogó Felügyelői Szolgálat *célja* a bűnismétlés kockázatának csökkentése. A pártfogó felügyelő a közösségi büntetések végrehajtásával, az elkövető közösségben történő ellenőrzésével elősegíti a büntetőjogi következmények maradéktalan érvényesülését, a közösség biztonságának, védelmének erősítését; támogató tevékenységével növeli az elkövető társadalmi integrációjának esélyét. A Pártfogó Felügyelői Szolgálat beavatkozásai elősegítik, hogy az elkövetők felelősséget vállaljanak az általuk okozott sérelmekért, az áldozat és a közösség szükségletei érvényesüljenek, az állampolgárok bizalma a büntető igazságszolgáltatás iránt növekedjék. A Pártfogó Felügyelői Szolgálat közel 400 pártfogó felügyelője évente több mint 70 ezer ügyet lát el.¹⁰⁰

⁹⁸ <https://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/partfogo-felugyeloi-szolgalat> (2023.03.02. 18:02)

⁹⁹ u.o. (2023.03.02. 18:04)

¹⁰⁰ <https://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/partfogo-felugyeloi-szolgalat> (2024.03.02. 18:09)

13.3. Pártfogó felügyelői alapelvek:

Közösség védelme – A közösségi szankciók hatékony végrehajtásával, a közösségben történő felügyelettel, a bűnisméltés kockázatainak értékelésével, kezelésével a pártfogó felügyelők hozzájárulnak a közösség védelmének erősítéséhez.

Helyreállítás – A Pártfogó Felügyelői Szolgálat valamennyi feladatának ellátása során meghatározó a helyreállító igazságszolgáltatás alapelveinek érvényesítése. A pártfogó felügyelők kiemelt helyreállító igazságszolgáltatási feladata a büntető, illetve szabálysértési ügyekben alkalmazott közvetítői eljárások lefolytatása, ugyanakkor a pártfogó felügyelők egyéb tevékenységeik során is elősegítik a megsérült közösségi kapcsolatok helyreállítását, az elkövetők felelősségvállalását, és az áldozatok szükségleteinek érvényesítését.¹⁰¹

Az elkövetők társadalmi beilleszkedésének támogatása – A pártfogó felügyelők beavatkozásai elősegítik a kriminális viselkedés korrekcióját, az elkövetők társadalmi integrációjához szükséges készségek erősítését, illetve körülményeik rendezését. A pártfogó felügyelők a gyermekvédelmi tevékenységükkel a gyermekek kriminális veszélyeztetettségének csökkentését szolgálják.

Magyarországon a szabadságelvonással nem járó, úgynevezett közösségi szankciók végrehajtásáért a pártfogó felügyelői szolgálat a felelős (Pl: felfüggesztett szabadságvesztés, próbára bocsátás, feltételes ügyészi felfüggesztés, jóvátételi munka, javítóintézetből történő ideiglenes elbocsátás mellett elrendelt vagy megállapított pártfogó felügyelet, közérdekű munka). Az igazságügyi pártfogó felügyelők a büntetőeljárás során ún. szakértői típusú tevékenységet is ellátnak.

Feladatuk a bíróság és az ügyészség döntéshozatalának elősegítése, elsősorban a szankció tartalmának tekintve, amelynek eszközei a kockázatértékelés kiegészítése, környezettanulmány és a pártfogó felügyelői vélemény. A bűncselekménnyel vagy a szabálysértéssel okozott sérelem helyreállítását középpontba helyező helyreállító igazságszolgáltatási eszközök alkalmazása, azaz büntető- és szabálysértési ügyekben a közvetítői eljárás lefolytatása szintén a pártfogó felügyelők tevékenységi körébe tartozik.

¹⁰¹ u.o. (2023.03.02. 18:17)

A pártfogó felügyelők fontos szerepet töltenek be továbbá a fiatalok bűnözés kezelésében, illetve megelőzésében a gyermekvédelem rendszerében ellátott feladataik ellátásával. A pártfogó felügyelők feladata a megelőző pártfogás (mint gyermekvédelmi intézkedés) végrehajtása, és a megelőző pártfogás elrendelése szükségességének felmérését célzó környezetanulmány és kockázatértékelés elkészítése.¹⁰²

13.4. Szervezeti felépítés

A pártfogó felügyelői tevékenység szakmai irányításáért az Igazságügyi Miniszter a felelős, a szakmai irányító jogköröket a parlamenti államtitkár gyakorolja. A fővárosi és vármegyei kormányhivatalok látják el a pártfogó felügyelői tevékenységet a büntetés-végrehajtással összefüggő pártfogó felügyelői feladatok kivételével.

13.5. A megelőző pártfogás elrendelésével kapcsolatos eljárás megindulása

A gyámhatóság a bűncselekmény vagy az elzárással is sújtható szabálysértés elkövetése miatt indult védelembé vétel iránti eljárásban, vagy a már fennálló védelembé vétel mellett a nyomozó hatóságnak a bűncselekmény vagy a szabálysértési hatóságnak a szabálysértés elkövetéséről tájékoztató, a gyámhatóság felé tett jelzését követően megkeresi a pártfogó felügyelői szolgálatot környezetanulmány és a gyermek veszélyeztetettségének bűnmegelőzési szempontú kockázatértékelése beszerzése céljából. A gyámhatóság a megkereséssel egyidejűleg megküldi a pártfogó felügyelői szolgálatnak a már fennálló védelembé vétel elrendeléséről szóló határozatot és a gyermekjóléti szolgálat megelőző pártfogás elrendelésére vonatkozó javaslatát. A pártfogó felügyelői szolgálat és a gyermekjóléti szolgálat együttműködik a környezetanulmány és a kockázatértékelés.¹⁰³

13.6. Megelőző pártfogás elrendelése

A gyámhatóság a pártfogó felügyelői környezetanulmány és kockázatértékelés alapján a védelembé vétellel egyidejűleg, (vagy a már fennálló védelembé vétel mellett) a bűnismétlés megelőzése érdekében a gyermek bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettségének *magas foka esetén* elrendeli a gyermek megelőző pártfogását, továbbá kötelezi a gyermeket és a szülőt vagy más törvényes képviselőt a megelőző pártfogó felügyelővel való együttműködésre és a megelőző pártfogó felügyelővel az általa meghatározott időközönként történő személyes találkozásra, valamint a megállapított magatartási szabályok betartására.

¹⁰² <https://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/partfogo-felugyeloi-szolgalat> (2024. 03. 02. 18:19.)

¹⁰³ Gyvt 68/D § (1)-(2) bek.

A gyermek bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettségének *legalább közepes foka* esetén a szülő vagy más törvényes képviselő kérelmének, a gyermekjóléti szolgálat javaslatának és az eset összes körülményének figyelembevételével dönt a megelőző pártfogás mellőzéséről vagy az előzőekben foglalt intézkedések alkalmazásáról.¹⁰⁴

13.7. Magatartási szabályok a megelőző pártfogás esetén

A magatartási szabályok kiterjedhetnek különösen annak meghatározására, hogy a megelőző pártfogás alatt álló gyermek

- kivel tarthat kapcsolatot,
- hol és milyen tevékenységgel töltheti a szabadidejét,
- életvezetése szempontjából milyen változtatások indokoltak és ezek megvalósulásához milyen feladatokat kell kitűzni. A megelőző pártfogás keretében a gyámhatóság a pártfogó felügyelői szolgálatnál kezdeményezheti a külön jogszabályban meghatározott viselkedéskorrekciós esetkezelési módszerek alkalmazását.¹⁰⁵

13.8. Megelőző pártfogás felülvizsgálata, megszüntetése

A megelőző pártfogás mellőzése esetén a gyámhatóság a döntését fél év múlva hivatalból felülvizsgálja. Ha a felülvizsgálat során a gyámhatóság azt észleli, hogy a bűnismétlés kockázata hátrányosan megváltozott, a gyámhatóság megkeresheti a pártfogó felügyelői szolgálatot ismételt kockázatértékelés elkészítése érdekében.¹⁰⁶

A gyámhatóság - kérelemre és a megelőző pártfogó felügyelő vagy a gyermekjóléti szolgálat javaslatára bármikor, hivatalból legalább évente - felülvizsgálja a megelőző pártfogás alatt álló gyermek védelembe vétele és megelőző pártfogása fenntartásának indokoltságát.

A megelőző pártfogó felügyelő akkor javasolhatja a megelőző pártfogás megszüntetését, ha a gyermek legalább fél éve fennálló megelőző pártfogása eredményesen eltelt, célja megvalósult és a gyermek magatartása kedvező irányba változott.

A megelőző pártfogás megszüntetésére a gyermek magatartásának kedvező irányú változása esetén a gyermekjóléti szolgálat is tehet javaslatot. A gyámhatóság haladéktalanul megteszi a szükséges intézkedést, ha a megelőző pártfogással a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem lehet, és alaposan feltételezhető, hogy segítséggel sem biztosítható a gyermek családi környezetben történő megfelelő gondozása, nevelése. Viszont fontos azt is

¹⁰⁴ Gyvt 68/D. § (4) bek.

¹⁰⁵ Gyvt 68/D. § (6)-(7) bek.

¹⁰⁶ Gyer 68/D. § (5) bek.

megjegyeznünk, mint ahogy a védelemben vétel esetében is, hogy a megelőző pártfogás nem érinti a szülő szülői felügyeleti jogát.¹⁰⁷

13.9. A megelőző pártfogás megszüntetése

A gyámhatóság a megelőző pártfogást megszünteti:

- Ha a fiataikorúval szemben pártfogó felügyelet intézkedés alkalmazására került sor,
- Ha a gyermek családban történő nevelkedése védelemben vétel nélkül is biztosítható,
- Ha fiatakorú szabadságvesztését vagy javítóintézeti nevelését tölti.
- Ha a megelőző pártfogó felügyelő vagy a gyermekjóléti szolgálat javasolja (Feltétele, hogy legalább fél év eltelt és, ha gyermek magatartása pozitív irányba változott)

Ha a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését vagy nevelésbe vételét rendelték el, megelőző pártfogás indokolt esetben a gyermek érdekében fenntartható, függetlenül a védelemben vétel megszüntetésétől. A megelőző pártfogás megszűnik a fiatakorú nagykorúvá válásával.¹⁰⁸

13.10. Pártfogó felügyelet végrehajtása

A pártfogó felügyelő a pártfogoltat ellenőrzi és irányítja annak érdekében, hogy a pártfogolt ne kövessen el ismételten bűncselekményt és segítséget nyújt a társadalmi beilleszkedéshez, az ehhez szükséges szociális készségek kialakításához, továbbá a feltételek megteremtéséhez, közreműködik a sértettek érdekeinek érvényesülésében is. A pártfogó felügyelő feltárja a bűnismétlés kockázatait és kezeli azokat. A pártfogó felügyelet sajátossága bizonyos magatartási szabályok előírása: ilyen például a jogszabályban meghatározott kötelezettség a pártfogó felügyelővel való rendszeres kapcsolattartásra. Az ügyész, illetve a bíróság az eset jellegéhez és a terhelt körülményeihez igazodva külön magatartási szabályt is előírhat, ami a pártfogó felügyeletet egyéniesített szankcióvá teszi (pl. csoportos foglalkozáson való részvétel, vagy helyreállító szemléletű programban való részvétel). A csoportos foglalkozások elsősorban a szociális készségek fejlesztésére irányulnak, az érintett pártfogoltak viselkedésének javítását, korrekcióját, továbbá a társadalmi adaptációját segítik elő.¹⁰⁹

Utógondozás: A pártfogó felügyelő utógondozást végez a büntetés-végrehajtási és a javítóintézetekben a szabadulás előkészítése és az elítéltek társadalmi beilleszkedésének segítése érdekében, majd közreműködése a szabadulás után önkéntesen továbbra is igénybe vehető.¹¹⁰

¹⁰⁷ Gyer 68/D. § (9)-(11) bek.

¹⁰⁸ Gyvt 69. § (1)-(6) bek.

¹⁰⁹ <https://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/partfogo-felugyeloi-szolgalat> (2024. 03. 03. 15:21)

¹¹⁰ <https://kormanyhivatalok.hu/sites/default/files/2023-08/fk-tajekoztato-honlapra.pdf> (2024.01. 29. 12:56)

14. IDEIGLENES HATÁLYÚ ELHELYEZÉS

A Gyvt. új jogintézményként vezette be az ideiglenes hatályú elhelyezést, amely az ideiglenes elhelyezés és az ideiglenes hatályú intézeti beutalás helyébe lépett. A változás indoka az volt, hogy a gyermek ne a legközelebbi ideiglenes feladatot ellátó intézetbe kerüljön, hanem a lehetőségek kiválasztásánál elsődleges legyen a különélő másik szülő, hozzátartozó, más személy vagy nevelőszülő és gyermekotthon.¹¹¹

Ha gyermek felügyelet nélkül marad, vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti, és emiatt azonnali elhelyezése szükséges, a gyermeket fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható határozattal ideiglenesen a fenti lehetőségek valamelyikénél helyezik el, ami után a szülő gondozási, nevelési joga szünetel. A szülői felügyelet szünetelése azonban csak meghatározott per indításától kezdődik, illetve akkor, ha a szülő úgy ad hozzájárulást a gyermeke örökbefogadásához, hogy a leendő örökbefogadó szülő személyét és személyi adatait nem ismeri, mert ekkor a szülői felügyeleti joga akadályoztatása miatt szünetel.¹¹²

De milyen okok indokolják ezt a hatósági intézkedést? Az ideiglenes hatályú elhelyezést megalapozó súlyos veszélyeztetettségnek minősül a gyermek olyan bántalmazása, elhanyagolása, amely életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat.¹¹³

A vizsgálat eredményétől függően az ideiglenes hatályú elhelyezést megszünteti, ha

- a) megállapítja, hogy az ideiglenes hatályú elhelyezés feltételei nem álltak fenn, és a gyermek fejlődése korábbi környezetében - szükség esetén védelembe vétel mellett - biztosítható,
- b) a gyermeket nevelésbe veszi,
- c) a bíróság a szülői felügyelet megszüntetése, illetve a gyermek elhelyezésének megváltoztatása iránti perben jogerősen döntött,
- d) a gyermeket családba fogadják,
- e) a gyermeket örökbe fogadják.¹¹⁴

¹¹¹ A gyermekvédelem kialakulása és hatályos szabályozása Magyarországon - Mészáros-Tóth N. 2014 - 41. oldal: Miskolc 2014 - Dr. Filó-Dr. Katonáné, 2009. 376. oldal

¹¹² A gyermekvédelem kialakulása és hatályos szabályozása Magyarországon - Mészáros-Tóth N. 2014 - 42. oldal: Miskolc 2014 - Dr. Filó -Dr. Katonáné, 2009. 378. oldal

¹¹³ Gyvt. 72. §

¹¹⁴ Gyvt. 76. §

15. NEVELÉSBE VÉTEL

A gyámhivatal a gyermeket nevelésbe veszi, ha a gyermek számára családbafogadó gyám rendelkezésre nem kerülhet sor, és a gyermek fejlődését családi környezete veszélyezteti és veszélyeztetettségét az alapellátás keretében biztosított szolgáltatásokkal, valamint a védelemben vétellel nem lehetett megszüntetni, illetve attól eredmény nem várható. Továbbá abban az esetben is nevelésbe vételre kerülhet sor, ha a gyermek megfelelő gondozása családján belül nem biztosítható, vagy a szülő, illetve szülők szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette, vagy a szülő, illetve a szülők valamelyike elhalálozott. Valamint abban az esetben is sor kerülhet a nevelésbe vételre, ha gyermeknek más okból nincs szülői felügyeletet gyakorló szülője, a gyermek ideiglenes hatállyal nem helyezhető el a leendő örökbefogadó szülőnél, és a gyermek ismeretlen szülőktől származik, vagy a szülő gyermeke örökbefogadásához az örökbefogadó személyének és személyi adatainak ismerete nélkül tett hozzájáruló nyilatkozatot.¹¹⁵

15.1. Átmeneti nevelésbe vétel

A nevelésbe vétel elrendelésével egyidejűleg a gyámhivatal a gyermek ideiglenes gondozási helyéül nevelőszülőt, vagy - ha ez nem lehetséges, illetve a gyermek egészségi vagy személyiségállapota indokolja -, gyermekotthont, vagy fogyatékkal élők vagy pszichiátriai betegek otthonát jelöli ki, és ezzel egyidejűleg a gyermek mellé hivatásos gyámot rendel. A gyámhivatal eljárása során környezettanulmányt készít és feltárja azokat a körülményeket, amelyek gátolják a gyermek családban történő nevelkedését, megvizsgálja a gyermek személyiségével és egészségi állapotával kapcsolatos körülményeket és beszerzi a vagyoni helyzetre vonatkozó igazolásokat. Emellett javaslatot tesz a gyermek gondozási helyének meghatározásáról a megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottság, valamint egyéb szerv vagy személy szakvéleménye és a területi gyermekvédelmi szakszolgálat által készített egyéni elhelyezési terv figyelembevételével. A meghatározás során figyelemmel kell lenni szülő és a gyermek tervvel kapcsolatos véleményére, valamint a gyermek egészségi és mentális állapotára, életkorára és nevelési igényeire is. Annak érdekében, hogy a gyermek valóban csak ideiglenes jelleggel maradjon az átmeneti nevelésben, a gyámhivatal a gyermek gondozási helyét meghatározó döntés jogerőre emelkedését követő első két évben félévente - a harmadik évtől kezdve évente - felülvizsgálja, hogy az átmeneti nevelésbe vétel okai fennállnak-e, illetve a kijelölt hely megfelelő-e a gyermek számára és van-e lehetőség esetleg

¹¹⁵ A gyermekvédelem kialakulása és hatályos szabályozása Magyarországon - Mészáros-Tóth N. 2014 - 45. oldal

a kialakult helyzet más módon történő rendezésére. *Az átmeneti nevelésbe vétel felülvizsgálat eredményétől függően az alábbi döntéseket hozhatja:*

- fenntartja vagy megszünteti a gyermek átmeneti nevelésbe vételét,
- fenntartja az eredeti vagy elfogadja a módosított elhelyezési tervet,
- megváltoztatja a gyermek gondozási helyét,
- felmentheti vagy elmozdíthatja a gyámot és új gyámot rendel ki,
- a feltételek fennállása esetén pert indít a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránt, vagy ha ez ne szükséges, dönt a gyermek örökbefogadhatóságáról.¹¹⁶

15.2. Alapvető eljárási szabályok:

A gyámhatóság a gyermek nevelésbe vételének elrendelése előtt a gyermek gondozási helye szerint illetékes gyermekvédelmi szakértői bizottság szakmai véleményére alapozott elhelyezési javaslatot szerez be a gyermekvédelmi szakszolgálattól.

A nevelésbe vétel ideje alatt a szülők szülői felügyeleti joga szünetel. Gyermekükkel kötelesek kapcsolatot tartani annak érdekében, hogy a nevelésbe vétel minél hamarabb megszüntethető legyen, kötelesek utána gondozási díj fizetésére. A szülőket a gyermekvédelmi szakszolgálat és a gyermekjóléti szolgálat családgondozója segíti abban, hogy ismételten képessé váljanak gyermekük visszafogadására.¹¹⁷

A gyámhatóság a nevelésbe vétel fenntartásának szükségességét a gyermek gondozási helyét első alkalommal meghatározó döntés véglegessé válását követő első két évben félévente felülvizsgálja, kivéve, ha a gyermek nevelésbe vétele megszüntetésének, családbafogadásának vagy örökbefogadásának előkészítése zajlik, vagy a gyermek elhelyezése, illetve a szülői felügyeleti jog megszüntetése tárgyában per van folyamatban. A gyámhatóság a nevelésbe vétel fenntartásának szükségességét a gyermek gondozási helyét első alkalommal meghatározó döntés véglegessé válását követő harmadik évtől kezdve évente, kilenc év fölötti gyermek esetében a gyermek gondozási helyét első alkalommal meghatározó döntés véglegessé válását követő harmadik évtől kezdve két évente felülvizsgálja. Amennyiben a felülvizsgálat eredményeképpen a nevelésbe vétel megszüntetésre kerül, a gyámhatóság legalább egy év időtartamra utógondozót rendel a gyermek visszailleszkedésének elősegítése érdekében.¹¹⁸

¹¹⁶ *A gyermekvédelem kialakulása és hatályos szabályozása Magyarországon* - Mészáros-Tóth N. 45. oldal: Miskolc 2014 - Dr. Filó-Dr. Katonáné, 2009. 393. oldal

¹¹⁷ *A gyermekvédelem kialakulása és hatályos szabályozása Magyarországon* - Mészáros-Tóth N. 15. oldal: Miskolc 2014 - Dr. Filó-Dr. Katonáné, 2009. 363-364. oldal

¹¹⁸ <https://www.kormanyhivatal.hu/download/2/fd/44000/Nevel%C3%A9sbe%20v%C3%A9tel.pdf> (2024.01.29. 13:01)

16. ÖRÖKBEOFODÁS

Veczkó József szerint az örökbefogadás célja az, hogy az örökbefogadó valamint rokonai és az örökbe fogadott gyermek között családi kapcsolat létesüljön. Biztosítja olyan kiskorúak családi nevelését, akiknek szülei nem élnek, vagy akiket szüleik megfelelően nevelni nem képesek. Ez az az élethelyzet, amelyben mindenki előnyös helyzetbe kerül. A gyermek azért, mert szeretetteljes, támogató, védelmező, ösztönző, inspiráló, felnevelő szülei lesznek, akik életük végéig segítik, később háttérben, de mindig ott lesznek, mint gondoskodók és biztonságot nyújtok. A kiskorúnak az örökbefogadással lesz egy harmóniát biztosító otthona. Ennek fontosságát, csak azok tudják, akik egyszer már elvesztették azt. Továbbá esélyt kap arra, az örökbefogadott gyermek, hogy képességeit, személyiségtulajdonságait kortársaihoz hasonlóan kifejlessze, ezzel megfelelő eséllyel kezdheti felnőttkori életpályáját.¹¹⁹

A Csjt. 119. §-a kimondja, hogy az örökbefogadás az örökbefogadó, annak rokonai és az örökbe fogadott gyermek között rokoni kapcsolatot létesít az örökbefogadott gyermek családban történő nevelkedése érdekében. Ennek megvalósítása során a törvény részben az örökbefogadó, részben az örökbefogadott oldaláról meghatározza a szükséges feltételeket, valamint a kizáró okokat is. Ezeket a gyámhatóság részletesen megvizsgálja, felméri és mérlegeli.

Joggal merülhet fel a kérdés az örökbefogadás hallatán, hogy ki lehet örökbefogadó szülő? Az a huszonötödik életévét betöltött, cselekvőképes személy lehet, aki a gyermeknél legalább tizenhat évvel, legfeljebb negyvenöt évvel idősebb, és személyisége, körülményei alapján alkalmas a gyermek örökbefogadására, örökbe fogadni pedig olyan gyermeket lehet, akinek a szülei nem élnek, vagy akit a szülei megfelelően nevelni nem képesek.

16.1. Az örökbefogadás típusai:

Az örökbefogadásnak két fajtáját ismerjük: *nyílt és titkos örökbefogadás*. Akkor *nyílt az örökbefogadás*, ha a szülő ahhoz járul hozzá, hogy általa ismert személy fogadja örökbe a gyermekét, míg *titkos örökbefogadásról* akkor beszélhetünk, ha a vér szerinti szülő olyan módon járul hozzá gyermeke örökbefogadásához, hogy az örökbefogadó személyét és személyi adatait nem ismeri.

¹¹⁹ Veczkó József: *Gyermek- és Ifjúságvédelem - Család- és gyermekérdekek*, 2002 Gyula - APC stúdió 72. oldal

Mindkét esetben igaz, hogy a szülő a hozzájáruló nyilatkozatot a gyermek születésétől számított hat héten belül visszavonhatja, amely jogról a szülőt tájékoztatni kell. A visszavonás hiányában a szülő felügyeleti joga ebben az időpontban megszűnik. Szintén a titkos örökbefogadás szabályait kell alkalmazni annak a szülőnek az esetében is, aki a szülői felügyeletet megszüntető jogerős bírósági ítélet hatálya alatt áll, illetve akinek nevelésbe vett gyermekét a gyámhatóság örökbe fogadhatónak nyilvánította, valamint aki gyermekét annak érdekében, hogy más nevelje fel – személyazonosságának feltárása nélkül – egészségügyi intézmény által arra kijelölt helyen hagyja és hat héten belül a gyermekért nem jelentkezik.

Az örökbefogadás iránti kérelem előterjesztését és az érdekeltek hozzájárulását követően az örökbe fogadni szándékozó személynek a gyermeket legalább egy hónapig a saját háztartásában kell gondoznia, mely az örökbefogadás előtti eljárási szakaszra esik. Ez nem jelent mást, mint a gyámhivatal és a területi gyermekvédelmi szakszolgálat együttes vizsgálatát arra vonatkozóan, hogy alkalmas-e a kérelmet benyújtó, megfelelő-e az örökbefogadási szándék motivációja, a család élethelyzete biztosítani fogja-e a gyermek harmonikus fejlődését, nevelését. Az örökbefogadást a gyámhivatal határozattal engedélyezi.¹²⁰

¹²⁰ A gyermekvédelem kialakulása és hatályos szabályozása Magyarországon - Mészáros-Tóth N. 51. oldal: Miskolc 2014 - Dr. Filó-Dr. Katonáné, 2009. 226. oldal

17. ILLETÉKESSÉG- ÉS HATÁSKÖR

A rendszer részletszabályait a többször módosított gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Kormányrendelet tartalmazza, amely szerint a gyámhatóság feladat- és hatáskörét

- a) a települési önkormányzat jegyzője,
- b) a járási (fővárosi kerületi) gyámhivatal, valamint
- c) a szociális és gyámhivatal gyakorolja.¹²¹

¹²¹ A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Kormányrendelet (Gyár.)

18. ÖSSZEGZÉS, VÉLEMÉNY:

A fentiek alapján tehát meghatározó, hogy hogyan értelmezzük a gyermekvédelmet. Napjainkra vonatkozóan jellemző, hogy a hétköznapi ember azzal azonosítja a gyerekvédelmet, hogy csak azoknak a gyermekeknek van szükségük erre, akik valamilyen rajtuk kívülálló ok miatt az állam speciális védelmére szorulnak, viszont a gyermekvédelmi törvény minden gyermekre vonatkozik. Herczog Mária szerint két területen kerülhet szóba a gyermekek társadalmi fontossága: a családtámogatási rendszer kialakításakor, változtatásakor, a prioritások meghatározásakor, valamint a demográfiai folyamatok és ezek következményeinek elemzésekor.¹²² Úgy gondolom, hogy a gyermekvédelemben elengedhetetlen szerepet játszanak a jelzőrendszer tagjai, mint például iskolai rendszer, védőnői hálózat, házi gyermekorvosi rendelők továbbá az oktatás minősége, a munkaerő-piaci viszonyok, de az egészségügyi és szociális ellátásokat is kapcsolhatjuk. Igaz, a gyermekek egészséges fejlődése, nevelkedése elsődlegesen a szülők és a család feladata, mégis fontos szerep jut az államnak is ebben a rendszerben. Ahogyan a fentiekben láttuk, az elsődleges feladata megteremteni a gyermekvédelem jogi kereteit és intézményeit, másrészt pedig támogatásokkal segíteni a szülőket abban, hogy a jogszabályban és a köztudatban is hangsúlyozott, alapvetőnek tűnő kötelezettségeinek eleget tudjanak tenni. Mészáros-Tóth Nóra szerint a jog ismerete mellett a másik tényező, amit fontos nemcsak a gyermekvédelemre, hanem az élet-és jogviszonyokra vonatkozóan általánosságban is az együttműködés. Ez a szülők és a gyermek közötti viszonyban jelenik meg elsődlegesen, közvetlen beszélgetések formájában. Tágabb vizsgálat szerint már a családnak is együtt kell működnie a védelmi rendszer szakembereivel, szerveivel. Ha pedig még tovább lépünk ezen a képzeletbeli körön, akkor ezeknek a szerveknek az egymással való együttműködését láthatjuk. Ehhez elengedhetetlen a folyamatos kapcsolattartás, tapasztalatcsere, de a kutatások, felmérések is nélkülözhetetlenek. Ahhoz, hogy ez eredményesebben működjön a jelenleginél is a gyermekvédelmi rendszer, elsősorban szemléletváltásra, gondoskodásra van szükség, és jól képzett, elhivatott szakemberekre. Az odafigyeléssel ugyanis talán megelőzhetőek lennének napjaink legfontosabb problémái, mint a gyermekbűnözés, a családon belüli erőszak vagy a gyermekek családon kívüli nevelkedése.¹²³ Személyes véleményem szerint a prevenciós tevékenységet javasolt lenne megerősíteni, így az alapellátás - amely a család hétköznapi problémáinak a megoldásában nyújt segítséget – megerősödne, amely által

¹²² Herczog Mária, 2001. 275. oldal

¹²³ *A gyermekvédelem kialakulása és hatályos szabályozása Magyarországon* - Mészáros-Tóth N. Miskolc 2014 65. oldal

elkerülhető lenne a hatósági intézkedések zöme. Ha ezen alapellátás keretein belül javulna a megfelelő támogatás, az információátadás és kommunikációs tevékenységek, akkor a család- és gyermekvédelem vonatkozásban egy színvonalasabb, megbízhatóbb, stabilabb hálózat segíthetné Magyarországon a családok hétköznapi életét. Számomra egy fontos üzenettel zárom szakdolgozatom, mely Mihail Alekszandrovics Bakunyintól származik: „Sem a szülők, sem a társadalom nem formálhat jogot a gyermekekre. A gyermek egyedül önmagához és saját jövőendő szabadságához tartozik.”

Irodalomjegyzék:

1. Herczog Mária: *Gyermekevédelmi kézikönyv*, KJK – Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft, Budapest, 2001.
2. Volentics Anna: *Gyermekevédelem, és Reszocializáció* Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. 1996.
3. Hanák Katalin – *Társadalom és gyermekevédelem* Budapest: Akadémiai kiadó 1978.
4. Dr. Teleki Béla – *Szociális Esetek kezelése* Korda Kiadó Kecskemét, 2003.
5. Gáti Ferenc: *Gyermekevédelem az iskolában* – Tankönyvkiadó, Budapest 1982,
6. Veczkó József: *Gyermeke- és Ifjúságevédelem - Család- és gyermekeérdekek*, 2002 Gyula - APC stúdió
7. Dr. Filó Erika – Dr. Katonáné dr. Pehr Erika: *Gyermekei jogok, gyermekevédelem* HVG Orac Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2009
8. *A gyermekevédelem kialakulása és hatályos szabályozása Magyarországon* - Mészáros-Tóth Nóra Miskolc 2014

Webhelyek:

1. https://hu.wikipedia.org/wiki/Gyermekeve%C3%A9delem#cite_note-1
2. https://hu.wikipedia.org/wiki/Orsz%C3%A1gos_N%C3%A9p_%C3%A9s_Csal%C3%A1dv%C3%A9delmi_Alap
3. https://hu.wikipedia.org/wiki/Orsz%C3%A1gos_N%C3%A9p_%C3%A9s_Csal%C3%A1dv%C3%A9delmi_Ala
4. <https://pemonline.hu/jogi-fogalmak-amiket-sokan-rosszul-használnak-2-resz/>
5. https://gyermekjogiegyezmeny.hu/?page_id=166
6. <https://unicef.hu/gyermekjogok/gyermekjogi-egyezmenyrol>
7. <https://jogkodex.hu/doc/2208743>
8. <https://www.kormanyhivatal.hu/hu/szakigazgatasi-szervek/szocialis-es-gyamhivatal>
9. <https://csaladitudakozo.kormany.hu/gyermekjoleti-alapellatasok-rendszere>
10. <https://kormanyhivatalok.hu/rolunk>
11. https://www.obdk.hu/UserFiles/04__burkane_dr__nagy_beata_eloadasa.pdf
12. <https://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/partfogo-felugyeloi-szolgalat>

13. <https://www.kormanyhivatal.hu/download/2/fd/44000/Nevel%C3%A9sbe%20v%C3%A9tel.pdf>

Jogsabályok:

1. Magyarország Alaptörvénye
2. A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény
3. A Gyermek Jogairól Szóló Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény
4. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
5. A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény
6. A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Kormányrendelet